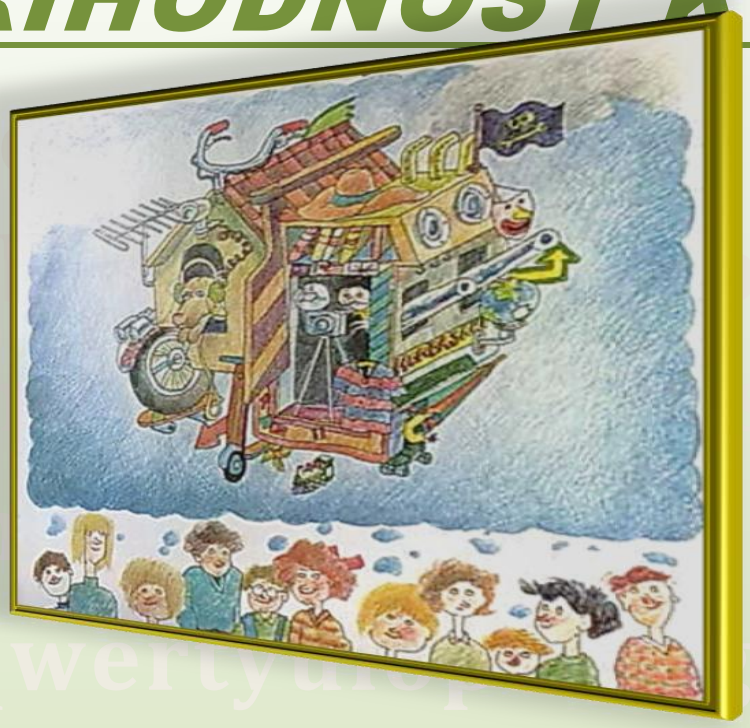
KDOR VARČUJE,

SI PRIHODNOST KUPUJE

Raziskovalna naloga za srečanje mladih raziskovalcev zgodovine

2011/12

Domžale, marec 2012

Zgodovinski krožek
OŠ Venclja Perka

Raziskovalno nalogo:

KDOR VARČUJE, SI PRIHODNOST KUPUJE

smo pripravili člani zgodovinskega krožka:

Jan Čokan, 8. a
Tadeja Zore, 8. a
Maja Kovačič, 8. a
Julijana Djordjević,
Jaka Gerič, 8. a
Martin Ožbej Flerin Maver, 8. a
Matic Juhant, 8. a
Miha Belšak, 8. a
Klemen Gnidovec, 8. a
Luka Gnidovec, 8. a
Lara Jasenc, 9. a
Tilen Fujs, 9. a
Zala Hrovat, 9. a

in mentorica:
Sonja Ferbežar
učiteljica zgodovine

Domžale, marec 2012

Slika dostopna na: http://saje.si/index.php/hranilnik-pujsek-prozoren.html

ZAHVALA

Za pomoč pri izdelavi naloge se za informacije zahvaljujemo gospe Poloni Flerin, gospe Ireni Avbelj, gospe Magdi Bevc in gospe Marinki Repič iz Ljubljanske banke/ Nove Ljubljanske banke. Za jezikovni pregled se zahvaljujemo gospe Irena Starič, za vodenje in vzpodbudo pa naši mentorici.

VSEBINA

UVOD 4
VARČEVANJE 5
PREGOVORI 7
OTROŠKO VARČEVANJE SKOZI ČAS 8
KULTURNO IZROČILO HRANILNIKOV IN HRANILNIH KNJIŽIC 10
PLAČILNA SREDSTVA SKOZI ČAS 18
PIONIRSKA HRANILNICA V DOMŽALAH 23
PIKAPOLONICA 27
OTROŠKO VARČEVANJE NAŠIH STARŠEV IN STARIH STARŠEV 28
OTROŠKO IN MLADINSKO VARČEVANJE V NLB DOMŽALE 31
ANKETA O VARČEVANJU UČENCEV NAŠE ŠOLE 33
ZAKLJUČEK 46
PRILOGE 47

UVOD

Odnos do denarja, zapravljanja ali varčevanja se pri večini ljudi oblikuje v mladosti. Starši, vzgojitelji in učitelji si prizadevajo skozi vzgojo in preko zgledov mladini privzgojiti »pravilen« odnos do denarja. Večina ljudi meni, da je pravilen odnos tak, da manj porabiš, kot zaslužiš.

V naši nalogi smo raziskovali, kako so včasih naši starši in tudi stari starši prišli do denarja, predvsem pa, kako so denar varčevali in kdo in kako so jih pri tem vodili in usmerjali.

Za izhodišče nam je bila nenavadna stavba »*pionirske hranilnice*«, ki je poldrugo desetletje stala pred stavbo domžalske Ljubljanske banke.

V prvem, teoretičnem delu, smo pobrskali po skromnem gradivu, ki govori:

- o zgodovini šolskega varčevanja na Slovenskem,
- o hranilnikih in hranilnih knjižicah,
- o plačilnih sredstvih, ki so se v naši domovini mnogokrat zamenjala.

V drugem, empiričnem, delu smo raziskovali:

- kako so varčevali naši starši in stari starši,
- kakšna je bila edinstvena stavba »*pionirske hranilnice*« v Domžalah,
- kako, na kakšen način so v banko skušali pridobiti čim več varčevalcev,
- kakšen je odnos učencev naše šole do varčevanja in ravnanja z denarjem.

Vir: http://www.bodieko.si/pikapolonica

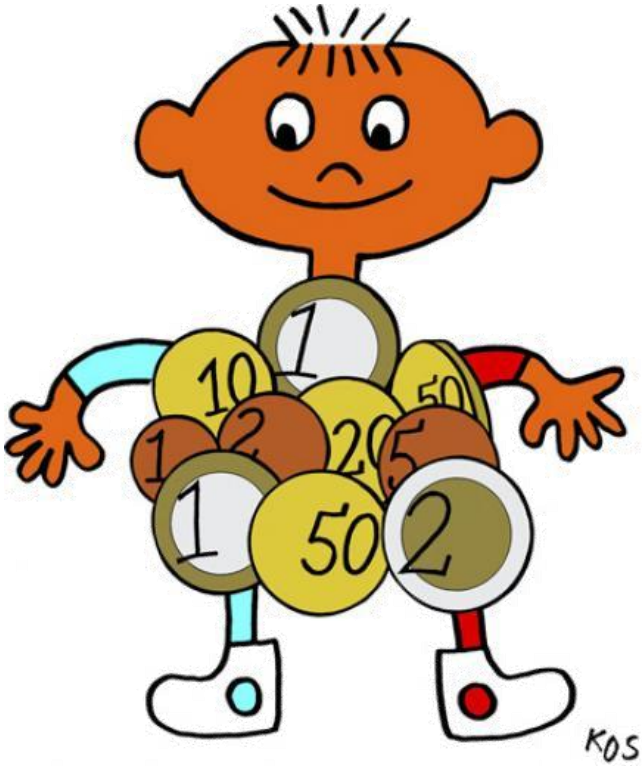
VARČEVANJE

Varčujemo lahko na več načinov , npr. varčujemo denar, varčujemo z vodo, s hrano, z gorivi.[1]

Varčevanje - gospodarna raba z denarjem, prizadevati si, da se nekaj ne porabi[2], odložena raba dela dohodka fizičnih in pravnih oseb.[3]

Kakšne vrste varčevanja poznamo ?

- Gospodinjsko varčevanje.
- Najbolj razširjeno denarno varčevanje.
- Varčevanje energije in drugih naravnih virov (npr. vode)

Slika 1 NAJ OTROK VARČUJE ŽE OD MALIH NOG[4]

[1] Vse podatke na tej strani smo povzeli iz šolskih enciklopedij in leksikonov.
[2] Slovenski veliki leksikon
[3] Enciklopedija Slovenije
[4] http://www.bambino.si/naj_otrok_varcuje (22.2.2012)

Motivi varčevanja denarja.

- Potrebe po boljšem življenju.
- Nakup dobrin večje vrednosti, ki si jih s tekočim prihodkom ne moramo privoščiti.
- Zagotovitev varnosti v starosti (npr. bolezni, nesreče, izguba službe).

Varčevalec, varčevalka, varčen, varčnost, varčevati, privarčevati. Te vse besede so izpeljane iz osnovne besede »*varec*«, kar pomeni kdor čuva, hrani.[5]

Z razvojem bank in hranilnic je varčevanje med ljudmi dobilo poseben pomen, saj so denar lahko varčevali na bolj varnem mestu. Varčevanje posameznika in njegovi interesi so zelo pomembni, saj pospešujejo gospodarske dejavnosti.

Hranilnica – ustanova, ki omogoča varčevanje ter shranjevanje denarja in vrednostnih papirjev.[6]

[5] Slovenski etimološki slovar
[6] http://bos.zrc-sazu.si/cgi/a03.exe?name=sskj_testa&expression=var%C4%8Devanje&hs=1

PREGOVORI

Izbrali smo nekaj pregovorov, ki govorijo o varčevanju in delu z denarjem.[7]

Če hočeš prijatelja izgubiti, mu moraš denar posoditi.

Če imajo otroci in norci denar, imajo kramarji semen.

Štednja je velik dogodek.

Čisti računi, dobri prijatelji.

Tisti denar je gotov, ki ga v pesti drži.

Čuvaj bele denarje za črne dni!

Da ima koza denar – gospa bi ji rekli!

Kdor ima dar, lahko ima denar.

Denar in nabrušen nož lahko v prid in škodo obrneš!

Največje bogastvo človeku je varčnost, najhujša beda pa razsipnost.

Denar le imej, pa glej, da denar tebe ne bo imel!

Čim več boš dajal, tem več boš imel.

Pohlep po denarju je koren vsega zla.

Kdor ima denar, temu se daleč duri odpirajo.

Denar in nagoto moraš skriti.

Kdor ima pod palcem groš, ta je mož.

Kjer je bogastvo, je en hudič, kjer je uboštvo, pa sedem!

Obrni denar desetkrat, preden ga izdaš!

Laže je zbrati kot obdržati.

Laže je varovati ovce kot novce.

Pošten denar se služi in šteje – z rokami!

Kdor varčuje, si prihodnost kupuje.

Denar je kot morska voda: bolj jo pijemo, bolj nas žeja!

Varčnost in razsipnost si nista botri!

Denar ni cilj, lahko je le sredstvo!

Varčevati pomeni potrošiti tolar manj od ustvarjenega.

Življenje je banka: vplačila in izplačila.

Pohlep je kot rob kovanca: nima konca!

Denar najpočasneje zapravlja tisti, ki ga je zaslužil.

Biti siromak je težava; biti lenuh je sramota!

[7] Brojan,M.

OTROŠKO VARČEVANJE SKOZI ČAS[8]

Pomen šolskega varčevanja je, da se mladi naučijo varčevati. Le tako se bodo naučili shranjevati denar in z njim razpolagati tudi ko bodo odrasli, denar pa bodo porabili za dosego svojih ciljev.

Prvo šolsko hranilnico na Slovenskem je ustanovil Peter Musi. Musi je učiteljeval v Šoštanju od leta 1822. Imel je več dobrih idej, ena izmed njih pa je bilo šolsko varčevanje. Lončarju je naročil izdelati 115 hranilnikov in jih razdelil med učence ter jih tako navajal na varčevanje. Med drugim je napisal tudi več knjig in učbenikov o varčevanju. Z učiteljevanjem je prenehal leta 1873. Mladim varčevalcem so kasneje podeljevali Musijeve značke.

Slika 2 PETER MUSI

Anton Martin Slomšek je bil med Slovenskimi šolniki zelo pomemben. Prizadeval si je za izobraževanje šolske mladine. V knjigi »*Blashe ino Neshiza v nedelski sholi*« je pisal o pomenu hranilnic. Pisal je o hranilništvu in priporočal vlaganje v hranilnice. V sestavku je zapisal, da naj bi duhovnik med poučevanjem učencu dal nalogo, naj izračuna obresti od 100 goldinarjev, nato pa še od manjših vsot. Med tem naj bi povedal, da je v Gradcu ustanovljena hranilnica, ki je za pridne ljudi zelo dobra stvar. Poudaril je, da je težko prislužen denar doma v nevarnosti, zato je dobro, da ga shranimo v hranilnici, le ta pa nam obračuna obresti, kadar pa ga potrebujemo, ga lahko dvignemo.
S svojim delom je vzpodbujal učitelje, da so skrbeli tudi za vzgojo mladine k varčevanju.

[8] Povzeto po Ostanek,F.: Šolsko varčevanje na Slovenskem od 1789 do 1941 v Šolsko varčevanje, 1984

V drugi polovici 19. in začetku 20. stoletja so posamezniki in šolske oblasti vzpodbujale otroke k varčevanju preko šolskih hranilnic. Pri lokalnih denarnih zavodih so dobili hranilnike, ki so se zaklepali. Ko so bili polni, so jih odnesli v hranilnico, kjer so ga odprli. Prihranke so vpisali v hranilno knjižico.
Zaradi vztrajnega dela prosvetnih delavcev, ki »*so se zavedali vzgojne vloge varčevanja pri oblikovanju značaja*«[9], je do 2. svetovne vojne šolsko hranilništvo doseglo lepe uspehe.

Po vojni so banke v sodelovanju s pedagoškimi delavci skušale bolj ali manj uspešno delati z mladimi varčevalci.
V 60-letih se je po vzoru pionirske hranilnice v šoli v Podčetrtku začelo organizirano delo v šolskih/pionirskih hranilnicah po vsej Sloveniji. Pri širjenju mreže organiziranega šolskega varčevanja so sodelovale banke, šolske oblasti in učitelji – mentorji.

V okviru prizadevanj za vključitev čim večjega števila otrok v varčevanje, je bila v Domžalah v 70-letih zgrajena pionirska banka, kjer so uspešno izvajali program otroškega in mladinskega varčevanja.

Slika 3 PROPAGANDNI LETAK IZ 60. LET[10]

[9] Ostanek, 1984, str. 44

KULTURNO IZROČILO HRANILNIKOV IN HRANILNIH KNJIŽIC

Hranilnik je tisti zanimivi predmet, ki se ga razveseli vsak otrok ob prvem prihodu v banko, ko odpre varčevalni račun.

Hranilne knjižice danes uporabljamo vse manj, saj so v 20. in 21. stoletju prišle v uporabo kreditne kartice, ki so tanjše, lažje in bolj praktične.

Med našim raziskovanjem smo skušali priti do različnih hranilnikov in hranilnih knjižic, ki so jih uporabljali naši starši, morda celo stari starši.

Vendar smo ugotovili, da do tega dela kulturne dediščine nimajo/nimamo pravega odnosa ne doma ne v bankah, kjer smo skušali dobiti kakšno zbirko hranilnikov in knjižic iz prejšnjega (20.) stoletja.

O tej temi je v 80. letih 20. stoletja pisal gospod Aleksander Videčnik, ki se je veliko ukvarjal z raziskovanjem in ohranjanjem kulturne dediščine, povezane z denarništvom, hranilništvom in bankami na celjskem področju. Iz njegove knjige smo povzeli zgodovino hranilnikov in knjižic.[11]

Slika 4 GLINEN HRANILNIK[12]

[10] ZAL, LJU 713

[11] Povzeto po: Videčnik, A.: Kulturno izročilo hranilnikov in hranilnih knjižic,1988

[12] http://www.google.si/imgres?q=hranilniki+muzej+maribor (dostopno dne 15.3.2012)

HRANILNIKI :

Ideja o hranilnikih se je pojavila, ko so se ljudje zavedali pomena varčevanja. Hranilniki so bili najprej iz gline, a že dosti dovršenih oblik. Bolj, ko se je uveljavljalo hranilništvo, bolj so se izpopolnjevali tudi hranilniki. Hranilnik nikoli ni bil igračka, ampak je bil spoštovan del kulturnega okolja in življenja.
Tako kot ljudje so se skozi stoletja spreminjali tudi hranilniki.

Najstarejši primeri ohranjenih hranilnikov na naših tleh so arheološke najdbe dveh rimskih hranilnikov. Hranijo ju v Ptuju, kjer so ju tudi našli.

Ker v srednjem veku ni bilo veliko denarnih tokov, tudi hranilnikov ni bilo. Kasneje se pojavijo hranilniki raznih družb, najbolj so znani "cehovski". Ti so imeli kar dve ključavnici, narejeni pa so bili ročno, iz kovine.

V 17. In 18. stoletju je imel denar vse večjo vlogo. Poleg glinenih, doma narejenih hranilnikov, je vse več kovinskih, umetelno izdelanih. Tako se je začela (kakor povsod drugje) tudi pri hranilnikih kazati velika razlika med bogatimi in revnimi. Bogati meščani so imeli lepo okrašene in že na videz razkošne hranilnike. Uveljavljali so se porcelanasti hranilniki, ki so bili prave umetnine. Kovinski hranilniki so bili tehnično dovršeni. Običajni kovinski hranilniki so bili štirioglati, z ročajem na vrhu in z odprtino za kovanec, tudi na vrhu. Delali so jih ključavničarski mojstri. Teh hranilnikov se ni dalo kar tako uničiti ali poškodovati, zato so se predajali iz roda v rod oz. so bili trajni. Vsak hranilnik je imel tudi napis oz. vgrajeni žig hranilnice.

Na Slovenskem ni ohranjenih hranilnikov iz teh časov. Imajo pa zelo bogato zbirko starih hranilnikov v nemškem Stuttgartu.

Pri nas je uveljavil hranilnike šoštanjski učitelj Peter Musi. Leta 1844 je ustanovil prvo šolsko varčevalno akcijo s ciljem, da bo otroke naučil upravljati z denarjem. Vsi učenci takratne šoštanjske šole so dobili svoje hranilnike. Rekli so jim "*hranilnice*". Musi je sam plačal lončarju za naročene glinene "*hranilnice*". Tako se je začelo šolsko varčevanje.

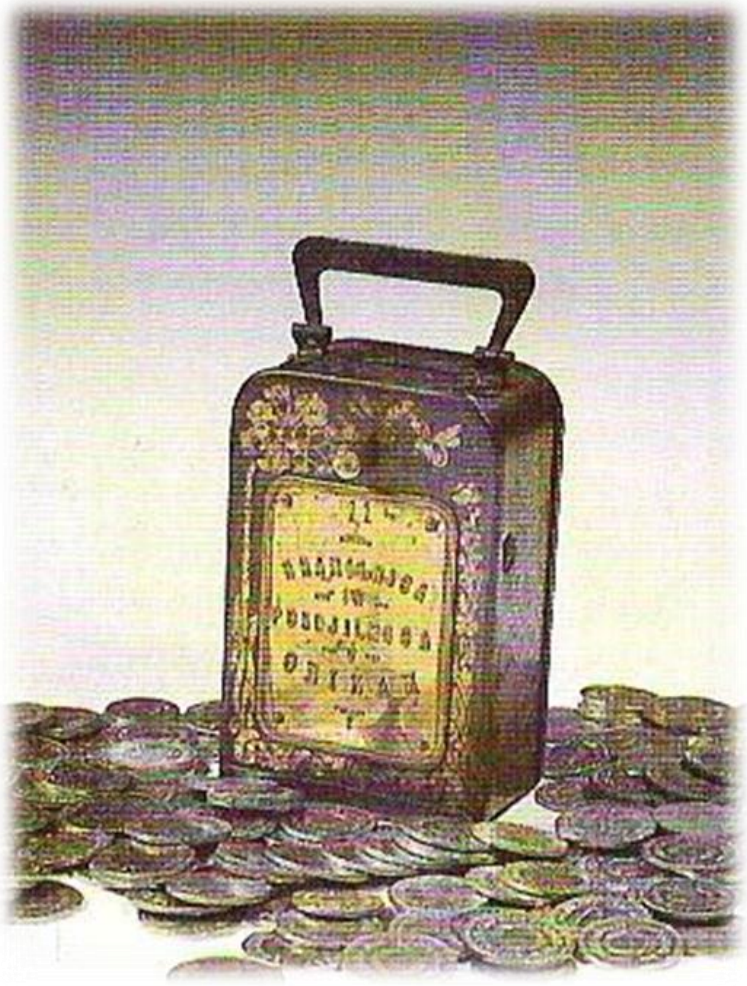
O svoji akciji je pisal v Novicah

»Lonzhar prineſe sverhano kripo (koſh) hranilniz, ki jih med ſto in petnajſt uzhenzov rasdelim in jim velim, ſledni krajzer, ki ga priſlushijo ali kje vdar dobijo, hraniti. Nar boljſhi gospodarje zhem pri ſholarſki ſkuſnji (ſpraſhovanju) ali zlo v novizah pohvaliti in ſhe kakſhno drugo vefelje jim pripraviti, in od tega zhaſa ni bilo ſladkoritnika ne igravza med uzhenzi viditi.«

»Lončar prinese zvrhano kripo (koš) hranilnic, ki jih med sto in petnajst učencov razdelim in jim velim, sledni krajcer, ki ga prislužijo ali kje vdar dobijo, hraniti. Naj boljše gospodarje čem pri šolarski skušnji (spraševanju) ali slabih novicah pohvaliti in še kakšno drugo veselje jim pripraviti, in od tegačasa ni bilo sladkoritnika ne igravča med učenci videti.«[13]

[13] Članek o šolskem hranilništvu Novice 1844, objavljeno v Peter Musi, stran 10

Najbolj so se hranilniki uveljavljali v obdobju med dvema svetovnima vojnama (1914-1941). Takrat smo imeli banke in hranilnice. S pospeševanjem varčevanja med mladimi so se ukvarjale hranilnice. Skoraj vsaka hranilnica je takrat imela svoj hranilnik. Čeprav so se hranilniki po obliki in izgledu spreminjali, so bili večinoma kovinski. Pri nas so bili najlepši hranilniki npr. v hranilnici v Grižah in tudi žalski hranilniki niso zaostajali z nenavadnimi in predvsem drugačnimi oblikami. Te hranijo v Celjskem mestnem muzeju. Banke, v tistem času niso izdajale hranilnikov.

Slika 5 HRANILNICA GRIŽE[14]

[14] Videčnik, str. 4

Slika 6 KOVINSKI HRANILNIKI IZ ZAČETKA 20. STOLETJA[15]

Po 2. svetovni vojni (po letu 1945) je Narodna banka Slovenije prevzela hranilnice in jih tudi leta 1946 popolnoma ukinila. Z mladinskim oz. šolskim varčevanjem so se začele ukvarjati banke. Prišlo je novo obdobje in z njim tudi novi hranilniki, industrijsko oblikovani. Na začetku so bili še kovinski, a kmalu se je pojavil nov material: plastika in z njim nove oblike hranilnikov.

Praznjenje hranilnikov je bilo možno samo v banki, kajti le tam so imeli ključke za njihovo odklepanje. Odhod v banko, odklepanje hranilnika, sortiranje denarja v posebnih plastičnih pladnjih, štetje in seštevanje denarja in na koncu vpis privarčevane vsote v knjižico, je bil poseben dogodek za pridne mlade varčevalce.

[15] Videčnik, str. 6

Slika 7 RAZLIČNI HRANILNIKI LJUBLJANSKE BANKE[16]

V 70. letih je Kreditna banka v Celju oblikovala simbol za mladinsko varčevanje: pikapolonico. Z novim simbolom je prišel tudi nov hranilnik v obliki pikapolonice. Tega so kasneje prevzele vse banke, ki so se združile v Ljubljansko banko. Temu vzoru so sledile tudi druge banke, npr. Mariborska je imela znak "cvenka", Koprska "delfina", Jugobanka "ježka", Beograjska "medvedka" in še in še.

Tudi tehnične izvedbe hranilnikov so postajale vse bolj dovršene.

[16] Videčnik,str. 8

Slika 8 SKRINJA - HRANILNIK LB DOMŽALE[17]

»Domžalska Ljubljanska banka je za enega od simbolov varčevanja za hranilnik izbrala kmečko skrinjo, ki je bila v preteklih stoletjih hišna banka in trezor hkrati. S skrinjo so živeli, v njej so shranjevali in varčevali«.[18]

Danes je tudi hranilnik postal tržno blago in ne več bančni pripomoček.

[17] Brojan, str.312 - 313
[18] Brojan, str.312 - 313

HRANILNE KNJIŽICE - PRIČE ČASA IN KULTURE :

Na Slovenskem so se denarni zavodi pojavljali šele v drugi polovici 19. stoletja. Pri nas so bile tedaj le nemške mestne in okrajne hranilnice.

Na pobudo bratov Josipa in Mihaela Vošnjaka so začele nastajati tudi slovenske hranilnice.

S hranilnicami so se pojavile tudi hranilne knjižice.

Sprva so jih imenovali »*vložna*« knjižica, ob koncu stoletja so jih preimenovali v »*hranilno*« knjižico.

Slika 9 VLOŽNA KNJIŽICA[19]

[19] Videčnik, str. 11

Knjižice so z leti dobivale čedalje bolj dovršeno obliko. Zelo lepe so bile v času secesije (prelom stoletja). Prva stran (platnica) je bila pogosto zelo lepo ilustrirana, na notranjo stran platnice pa so tiskali pogled tistega kraja, v katerem je bil sedež hranilnice. Po 1. svetovni vojni so hranilnice skoraj "izumrle", a so si v začetku 30. let opomogle. V obtok so prišle še bolj moderne in dovršene knjižice z vrhunskimi poslikavami slovenskih umetnikov, npr. Maksima Gasparija, Mihe Maleša ter drugih.

Slika 10 ZLATA HRANILNA KNJIŽICA[20]

Najbolj je izstopala »*zlata hranilna knjižica*« Ljubljanske mestne hranilnice. Opremil jo je Maksim Gaspari. Vezana je bila v usnje svetle barve, na platnici je bil v zlatu odtisnjen ljubljanski grb. Prva stran je bila poslikana z značilnim *Gasparijevim delom*. Knjižico so poleg vložne številke, oštevilčili tudi z zaporedno številko zlate knjižice. To knjižico so vsako leto podarili najboljšemu študentu in dijaku v Ljubljani.

Po drugi svetovni vojni so se knjižice sicer še spreminjale in razvijale, vendar je bila oblika podrejena tehničnim zahtevam modernega bančnega poslovanja, ki je prehajalo z ročnega na mehansko in v današnjem času na elektronsko poslovanje. Knjižice so postale spomin na neke druge čase.

[20] Videčnik,str. 10

PLAČILNA SREDSTVA SKOZI ČAS

Denar se je skozi zgodovino nenehno menjal, spreminjal …

Naši stari starši in starši so zamenjali vrsto denarnih valut, ki so bile bolj ali manj vredne ali celo »brezvredne«.

DENAR »NOVE« JUGOSLAVIJE

V povojni Jugoslaviji so uvedli nove tipe kovancev in bankovcev.
Denarna enota se je imenovala *dinar*, najnižja enota je bila *para*.

Slika 11 PRVI POVOJNI DINARJI [21]

Slika 12

[21] http://www.nlb.si/zamenjava-okupacijskih-valut-v-dinarje-demokrat (dostopno 15.3.2012)

Slika 13 KOVNCI IZ LETA 1965 [22]

Kmalu po uvedbi dinarja se je pojavila še ena – takrat nova – beseda *jur*.

Po sv. Juriju, ki je bil v času Kraljevine Jugoslavije upodobljen na bankovcu za 1000 dinarjev, je izšla beseda »*jur*«, ki v pogovorni slovenščini še danes označuje tisočaka v katerikoli valuti.

Slika 14 BANKOVCA ZA "JURJA" PRED IN PO DENOMINACIJI[23]

V obdobju skupne države (Jugoslavije) je bil dinar dvakrat *denominiran.*

Denominacija - pomeni uvedbo nove denarne enote, ki zamenja večje število starih denarnih enot. Denominacija se običajno izvede ob veliki inflaciji, jugoslovanski dinar je bil tako dvakrat denominiran, leta 1965 in 1989.[24]

[22] http://www.nlb.si/zamenjava-okupacijskih-valut-v-dinarje-demokrat (dostopno 15.3.2012)
[23] http://bs.wikipedia.org/wiki/Jugoslavenski_dinar (dostopno 15.3.2012 ob 7.15)

V 80. letih je bila, že prej ne preveč stabilna, valuta zaznamovana s *hiperinflacijo*.

Slika 15 MALO VREDEN BANKOVEC ZA MILIJON DINARJEV V ČASU HIPERINFLACIJE[25]

Hiperinflacija – predstavlja bliskovito upadanje kupne moči denarja. Obsega najmanj 50-odstotno zvišanje splošne ravni cen mesečno, kar jo loči od zmerne in galopirajoče inflacije, ki se odmerjata letno.[26]

[24] http://sl.wikipedia.org/wiki/Jugoslovanski_dinar (dostopno 20.3.2012 ob 10. 29)
[25] http://sl.wikipedia.org/wiki/Jugoslovanski_dinar(dostopno 15.3.2012 ob 7.20)
[26] http://bs.wikipedia.org/wiki/Jugoslavenski_dinar (dostopno 15.3.2012 ob 7.15)

DENAR SAMOSTOJNE SLOVENIJE

1. Slovenci smo se v letu 1990 pripravljali na novo državo. Ker po 10-dnevni vojni za osamosvojitev še vedno nismo imeli pripravljenega denarja, je oblast začasno uvedla *vrednostne bone*.

Slika 16 SLOVENSKI BONI[27]

2. 7. in 8. oktobra leta 1991 smo glasovali o imenu slovenskega denarja. Odločili smo se, da se bo imenoval *tolar*. Nekaj dni kasneje smo dobili svojo denarno enoto in se tako poslovili od jugoslovanskih dinarjev.

Slika 17 SLOVENSKI TOLARJI

[27] http://www.nlb.si/zamenjava-dinarjev-socialisticne-federativne-re (dostopno 15.3.2012)

Slika 18 SLOVENSKI TOLARJI[28]

3. V EU smo vstopili leta 2004. 1. januarja 2007 smo za uradno državno valuto sprejeli *evro*, ki ga uporabljamo še danes.

Slika 19 EVRO BANKOVCI IN KOVANCI[29]

[28] http://www.nlb.si/uvedba-slovenskega-tolarja (dostopno 20.3.2012 0b 10.30)
[29] http://www.google.si/imgres?q=evro (dostopno 16.3.2012 ob 14.40)

PIONIRSKA HRANILNICA V DOMŽALAH

V propagandnem gradivu Ljubljanske banke, ki ga hranijo v Zgodovinskem arhivu Ljubljana, so v zgibanki o pionirskih hranilnicah zapisali:

PIONIRSKA HRANILNICA

»Namen delovanja pionirskih hranilnic je vzgajati pionirje k varčevanju in ne k skopuštvu in sebičnosti, krepiti zaupanje v kolektivno odgovornost in navajati pionirje na natančno in odgovorno delo. Tako zastavljeni cilji in uspehi dosedanjega dela pionirskih hranilnic so razlogi, da so le te postale del izvenšolskih dejavnosti večine šol po Jugoslvaiji in šol z dopolnilnim poukom materinega jezika v tujini.«[30]

KDO SO VARČEVALCI PIONIRSKE HRANILNICE

»Varčevalci pionirske hranilnice so prav vsi pionirji v osemletki, od prvega do zadnjega razreda, ki so se pripravljeni odreči vsakodnevnim drobnarijam v pisanih izložbah, pa vsi njihovi krožki, razredne skupnosti ali šolske zadruge in njihova društva, od športnih do taborniških. Tudi poverjeniki oz. zbiralci različnih članarin in naročnin začasno vlagajo denar v hranilnico, saj je tu denar bolj varen kot v žepih, predalih ali torbicah.«[31]

Slika 20 OTROŠKO VARČEVANJE[32]

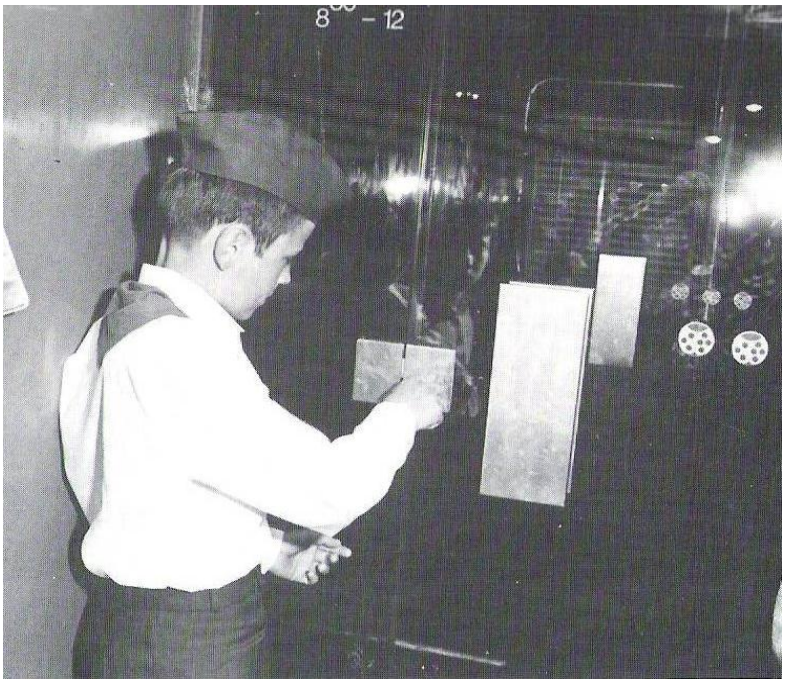
[30] ZAL, LJU 713, Ljubljanska banka, zgibanka o pionirskem varčevanju
[31] ZAL, LJU 713, Ljubljanska banka, zgibanka o pionirskem varčevanju
[32] ZAL, LJU 713, Ljubljanska banka

Tudi V Domžalah so hoteli po slovenskem vzoru organizirati pionirske hranilnice na šolah. Vendar le-te nikakor niso zaživele, razen na šolah v Ihanu, Radomljah in Moravčah.[33]

Kljub temu, da organizacijsko šolske hranilnice niso zaživele, je na različne načine banki uspelo pritegniti k varčevanju skoraj polovico šolske mladine. In to je bil odločujoč razlog, da so se odločili zgraditi prvo samostojno pionirsko hranilnico v Sloveniji.

Prvo pionirsko hranilnico so slovesno odprli 28. maja 1975. Načrte so izdelali arhitekti projektnega podjetja Biro 71.

»Učenec ihanske šole, Samo Križaj, je odklenil novo pionirsko hranilnico in s tem simbolno odprl novo bančno ustanovo za mlade...«[34]

Slika 21 PIONIR SAMO KRIŽAJ ODKLEPA BANKO[35]

[33] Povzto po Brojan, str. 160 - 162
[34] Brojan, str.162
[35] Brojan, str. 162

Slika 22 "LETEČI KROŽNIK"

Stavba *pionirske hranilnice* v Domžalah je bila zelo posebna, saj je bila v obliki letečega krožnika, kar je privabilo veliko otrok.

Nekateri so v stavbi videli obliko pikapolonice, ki je bila simbol otroškega varčevanja pri Ljubljanski banki.

Tretji so jo videli kot veliko bučo na polju.

Odrasle pa je privabila zaradi tega, ker so jo videli kot kavarno in marsikdo je zavil vanjo in skušal naročiti kavo.[36]

[36] Občinski poročevalec, 20.6.1975, str.3

Notranjost:

Otrokom pa je bila všeč tudi za to, ker je bila na sredini pogreznjena in sta bili glavni uslužbenki na istem nivoju kot varčevalci.

Prostor sta dopolnjevala dva akvarija in veliko raznoraznih panojev. [37]

Slika 23 NOTRANJOST PIONIRSKE HRANILNICE

»Notranjost pionirske hranilnice so bančni delavci znali urediti tako, da je dobrih 15 let privabljala mlade varčevalce ... Objekt se je z leti utrudil ...«[38]

...in nekega lepega dne je leteči krožnik zapustil Domžale...

[37] Občinski poročevalec, 15.4.1983, str.5
[38] Brojan, str. 164

Banka si je prizadevala pridobiti čim več obiskovalcev in poleg notranje ureditve in zunanjega izgleda so si pomagali z različnimi akcijami:

Mlade varčevalce pa so vzpodbujali:

- ob rojstvu so jim poslali čestitko z manjšo začetno vsoto,
- v uporabo so dobili lične hranilnike,
- najmarljivejšim varčevalcem so v banki podeljevali nagrade v obliki priponk, varčevalnih knjižic ter informativne zgibanke,

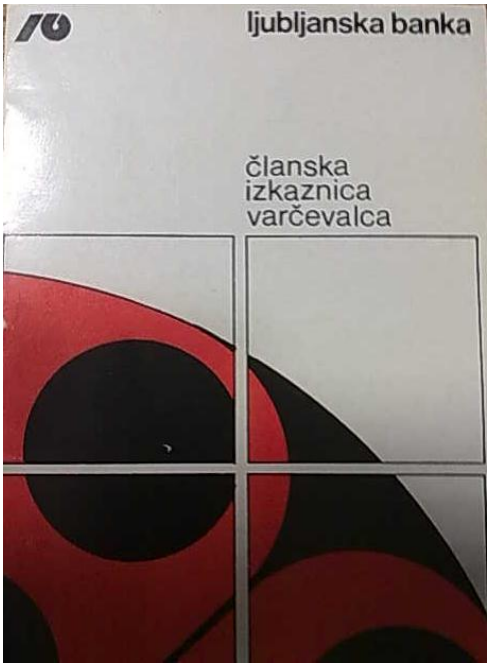
Slika 24 PRIPONKE[39]

- ob *svetovnem dnevu varčevanja*[40] so s propagandnim gradivom v šolah in v banki predstavljali prednosti varčevanja.

PIKAPOLONICA

Ljubljanska banka je v 70. letih uvedla akcijo »*Pikapolonica*« kot obliko dela z mladimi varčevalci.[41]

[39] ZAL, LJU 713, Ljubljanska banka
[40] Svetovni dan varčevanja: 31. oktober so razglasili za svetovni dan varčevanja leta 1924. Takrat so se na srečanju v Milanu zbrali predstavniki 700 hranilnic iz 27 držav in z razglasitvijo posebnega dneva varčevanja opozorili na pomembnost varčevanja. Dostopno na http://www.stat.si/novica_prikazi. (21.3.2012)

Slika 25 ČLANSKA IZKAZNICA PIKAPOLONICA[42]

»Svojim zvestim varčevalcem so dajali nagrade v banki ali pionirski hranilnici v šoli. Vrednost nagrade se je stopnjevala z višino vloge. Nagrade so bile: nalepke, ravnila, beležke, bloki raznobarvnih listov, lepilo za papir, radirke, vrečke za copate, obeski za ključe, prtički za malico in podobno. Vsi predmeti so bili likovno opremljeni z znakom pikapolonice«.[43]

Akcija« *pikapolonica*« je bila tudi medijsko podprta. Za boljše obveščanje in pridobivanje ter motiviranje otrok so začeli v Ljubljanski banki izdajati glasilo Pikapolonica. Vsebinsko so prevladovale teme o varčevanju, vse bolj pa so objavljali tudi literarne in likovne prispevke otrok ter uveljavljenih likovnih umetnikov. Le-ti so prispevali svoja dela za naslovnice, ki so zaradi svojega neobičajno velikega formata služile tudi kot plakat. (v prilogi)

OTROŠKO VARČEVANJE NAŠIH STARŠEV IN STARIH STARŠEV

Naše starše in stare starše smo povprašali, kako so varčevali v svoji mladosti. Vprašali smo jih, kdaj so hodili v srednjo in osnovno šolo, kakšne oblike varčevanja so imeli, kako so prišli do denarja, katere cilje so imeli, katero denarno valuto so uporabljali. Povprašali pa smo jih tudi, česa se spominjajo iz časa velike inflacije.

---

[41] Povzeto po Videčnik, str. 125-126
[42] ZAL, LJU 713, Ljubljanska banka, članska izkaznica Pikapolonica
[43] Videčnik,A.:Šolsko pionirsko varčevanje od leta1941 v Šolsko varčevanje, str.87

Razdelili smo jih v 3 starostne skupine in dobili naslednje odgovore:

1. SKUPINA (OD 71 LET DALJE)

Vprašani so bili stari 71, 74, 76 in 90 let.

Osnovno šolo so obiskovali med leti 1930 do 1948.

V osnovni šoli niso varčevali, ker niso imeli lastnega denarja, »šparovec je bil, vendar vedno prazen«.

Do denarja so lahko prišli le s priložnostnimi deli pri kmetih, od nabiranja borovnic in žira.

Druga oblika varčevanja: nove obleke so dobili le za večje praznike, od starejšega brata ali sestre so dobili rabljena oblačila, oblačila in obutev so si med seboj posojali, po cesti so pobirali konjske fige za gnojilo in kupčke mivke, da so jih umešali v zemljo, sladkali so s saharinom namesto s sladkorjem, otroci na koncu pojedli ostanke hrane v posodi.

Denarne valute so bile različne, ker so se menjale države: pred vojno dinar s kraljem Aleksandrom na bankovcih, med vojno okupacijski denar, po vojni novi jugoslovanski dinarji.

V srednjo šolo so hodili med leti 1936 do19 40 in 1947 do 1955.

Tudi v srednji šoli je bilo denarja le za preživetje, varčevanja je bilo malo.

Denar so dobili od staršev, sorodnikov, prihranili so nekaj pri prehrani (odpoveš se malici).

Cilj varčevanja je bil nakup šolskih potrebščin, dolgoročna (težko uresničljiva) želja - nakup motorja.

2. SKUPINA (OD 51 LETA DALJE)

Vprašani so bili stari 56, 60 in 63let.

Osnovno šolo so obiskovali med leti 1955 in 1966.

Varčevali so tako, da so denar spravljali v nogavice, v lončke (»*kavne šalčke*«) in »*šparovček*«.

Hranilne knjižice so imeli pri Ljubljanski banki, Kmetijski banki in Jugobanki.

Denar so dobili za rojstni dan, za birmo, od babice za sladoled in spričevalo ali prislužili z delom (npr. vozila je mleko).

Cilj varčevanja: počitnice, nakup sladkarij.

Srednjo šolo so obiskovali med leti 1963 in 1973.

Do denarja so prišli z žepnino in s počitniškim delom.

Cilj varčevanja: maturantski ples, počitnice, nakup pohištva.

Poleg dinarjev so varčevali tudi v nemških markah.

3. SKUPINA (DO 50 LET)

Vprašani so bili stari 34, 45, 46, 49 in 50 let.

Osnovno šolo so obiskovali med leti 1968 in 1980.

Oblike varčevanja: hranilnik, hranilna knjižica v Ljubljanski banki Domžale, Mestni hranilnici, Jugobanki.

Denar so dobili za šolski uspeh, rojstni dan, žepnino, pomoč pri domačih opravilih

Cilj varčevanja: novo dirkalno kolo, navadno kolo, nove drsalke, čevlji in obleke, priboljški.

Varčevali so tudi tako, da so oblačila in učbenike dobivali od starejših bratov in sester ter znancev.

Srednjo šolo so obiskovali med letom 1977 in 1984.

Denar so dobili z žepnino, štipendijo in počitniškim delom ter kupovanjem cenejših rabljenih knjig na sejmih.

Cilj varčevanja: vozniški izpit, obleka za maturo, poletne počitnice s prijatelji, avto.

Denarna valuta je bil dinar, ki je hitro izgubljal vrednost, zato so dinarje zamenjali (v banki, na »*črnem trgu*«) za nemške marke ali švicarske franke.

O INFLACIJI IN VARČEVANJU V 80. IN 90 LETIH :

Država je bila močno zadolžena, zato so zmanjšali uvoz nafte, surovin za tovarne, južnega sadja, kave. Tako so skušali varčevati (manj zapravljati).

Državljani so bili prizadeti zaradi pomanjkanja živil v trgovinah in zaradi neprestanih podražitev, ker je denar hitro izgubljal vrednost.

SPOMINI:

- varčevali so v tuji valuti
- krediti so se lahko hitro poplačali
- z menjavo dinarjev v marke se je dalo zaslužiti
- služili so (iznajdljivi) z obrestmi zaradi neučinkovitega in počasnega bančno-informacijskega sistema
- kupovanje v tujini, kjer je bilo ceneje
- bencin se je kupoval na bone
- omejitve vožnje z avtomobilom na par/nepar registrske številke
- vsak dan so za dve uri izklopili elektriko
- omejena kurjava na 20 stopinj Celzija
- kupili so lahko le en zavoj (3kg) praška na družino

OTROŠKO IN MLADINSKO VARČEVANJE V NLB DOMŽALE

Tradicijo poslovanja z mladimi nadaljuje tudi Nova Ljubljanska banka v Domžalah. Z anketo med našimi učenci smo ugotovili, da jih večina varčuje v tej banki.

V banki smo zaprosili, da nam predstavijo svoje delo in organiziranost danes. Na naša vprašanja so zapisali naslednje odgovore:

Intervju z vodjo poslovalnice NLB POSLOVALNICA DOMŽALE 2

Kako delate z mladimi?

Otroke želimo naučiti ravnanja z denarjem. Tako otrok s polaganjem gotovine zbira nalepke in sodeluje v Toli nagradnem varčevanju pri katerem z rednim varčevanjem vsake 3 mesece za štiri zbrane nalepke dobi v poslovalnici, kjer ima odprt račun, Toli nagrado. Pri mladostnikih spodbujamo prilive na mladinske račune in poslovanje preko elektronske banke. Za študente pa oblikujemo paketne ponudbe za vsakodnevno poslovanje in spodbujamo poslovanje preko sodobnih tržnih poti. Posebej tudi spodbujamo komunikacijo preko spleta in vas vabimo, da obiščete Toli kotiček za otroke in Klik generacijo za mlade.

Katere starostne skupine obiskujejo vašo enoto?

Enoto obiskujejo vse starostne skupine, od otrok do upokojencev. Otroci v spremstvu svojih staršev z veseljem obiščejo prostor namenjen najmlajšim varčevalcem- Otroško banko.

Ali imate promocijske akcije? Se razlikujejo glede na starost varčevalcev? Kako?

Naše trženjske aktivnosti so usmerjene v posamezne segmente strank, kar pomeni, da se razlikujejo glede na starost. Otroke na zabaven način preko pesmic, igric, pobarvank in raznih dogodkov učimo o varčevanju. Zbrane kovance lahko vlagajo na otroških bankomatih, imenovanih Tolimat. Pri mladini razvijamo samostojnost in spodbujamo komunikacijo preko spleta. Na zabaven način pristopamo tudi preko raznih nagradnih iger. Študenti, ki so uspešno diplomirali, pa si lahko privoščijo eno leto poslovanja z NLB Paketom diplomanta za različne ugodnosti.

Kako sodelujete s šolami, s starši ...?

Sodelovanje s šolami je naša tradicija, ki jo želimo nadaljevati predvsem v smeri izobraževanja in osveščanja. Prav tako razvijamo tudi ponudbo za družine, pred časom smo uvedli Družinski paket, zdaj pa razvijamo še NLB Družinski Klik in pripravljamo zanimive vsebine prek seminarjev in delavnic.

Ali nadaljujete tradicijo domžalske otroške/pionirske hranilnice?

Vsekakor se trudimo. Otroška/pionirska hranilnica v Domžalah je bila zelo znana in značilna že navzven, odprta leta 1975. Njena nenavadna oblika in rdeča barva je spominjala na pikapolonico. V različne oblike pionirskega varčevanja so se množično vključevali otroci, šolarji, pionirji in mladina. V naši poslovalnici smo

posebej ponosni na Otroško banko, kot smo poimenovali poseben prostor, opremljen za naše najmlajše varčevalce. V njej organiziramo tudi razne delavnice in kratka izobraževanja za posamezne razrede ali vrtce.

Kako se je razvijalo/spreminjalo mladinsko varčevanje v zadnjih letih (v samostojni Sloveniji)?

V preteklosti so bile zelo razvite šolske hranilnice, vendar je interes zaradi spremenjene zakonodaje v bankah usahnil. Vzgoja o ravnanju z denarjem je zelo pomembna, predvsem sedaj v potrošniško naravnanem času. Zato delamo veliko na izobraževanju in osveščanju, tako, da sodelujemo s šolami in vrtci in smo prisotni na raznih lokalnih dogodkih. Imamo ločene ponudbo za otroke, mladostnike in študente. Vsaka je prilagojena posameznim finančnim potrebam, ki se tipično pojavljajo v okviru življenjskega cikla.

Odgovore je pripravila gospa Irena Avbelj, vodja poslovalnice, s svojimi sodelavkami.

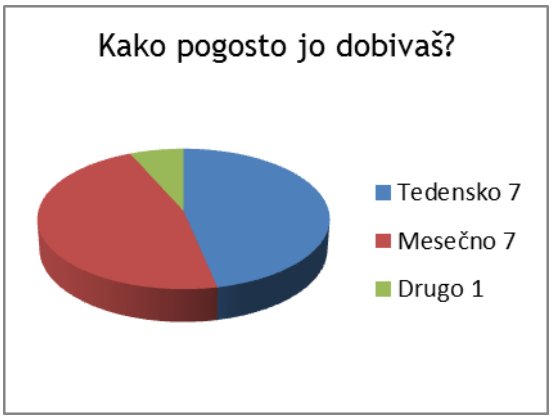
ANKETA O VARČEVANJU UČENCEV NAŠE ŠOLE

Z učenci 3., 6. in 8. razreda smo izvedli anketo o njihovem varčevanju. Dobili smo naslednje rezultate:

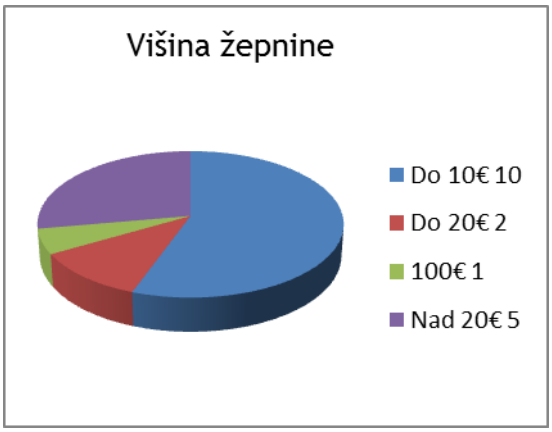
3.RAZRED

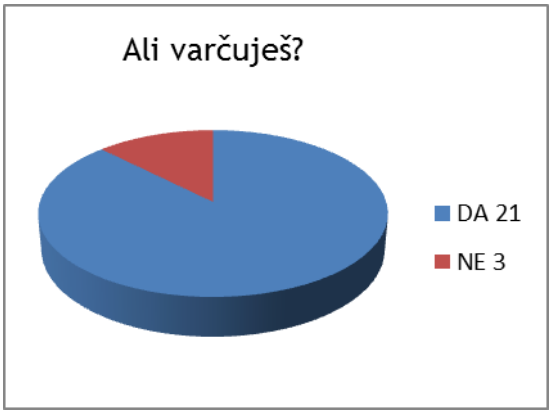
Iz tega grafa je razvidno, da že v tretjem razredu dobiva dve tretjini otrok žepnino.

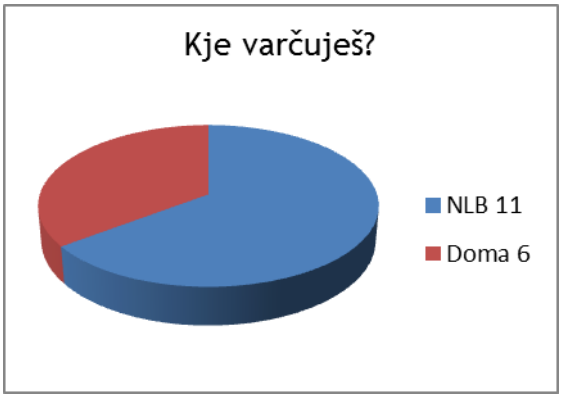
Večina otrok dobiva žepnino tedensko ali mesečno, peščica pa v drugačnih intervalih.

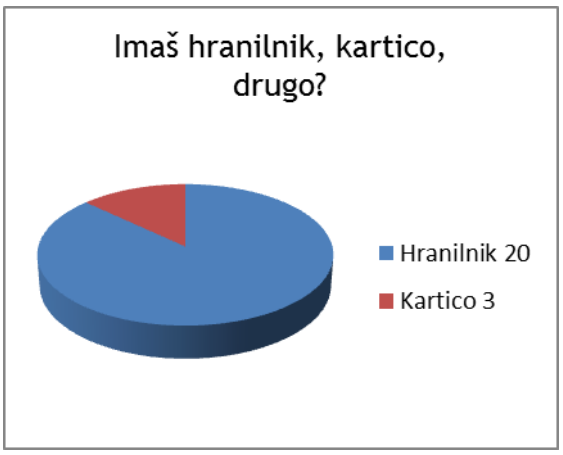
Višina žepnine sega od 5 evrov, pa prav tja do 100 evrov.

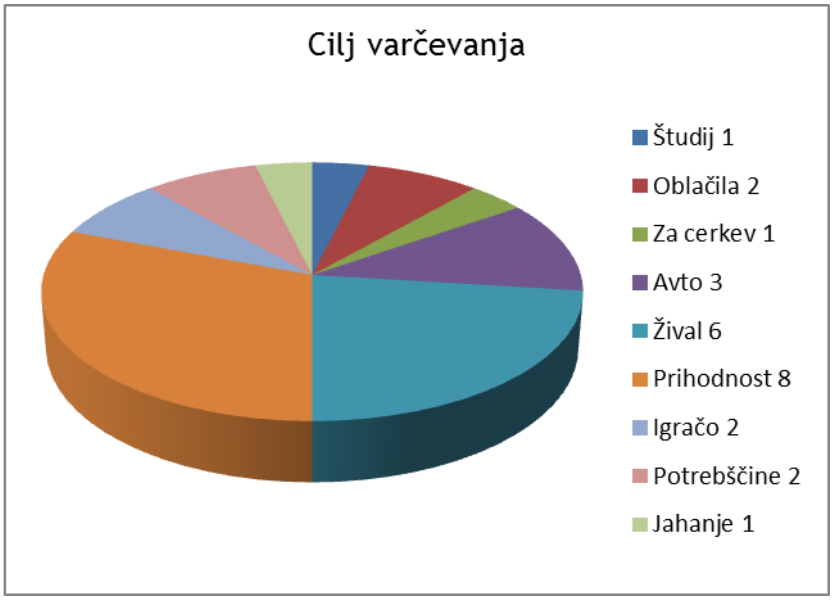
Iz tega grafikona je jasno, da večina otrok varčuje.

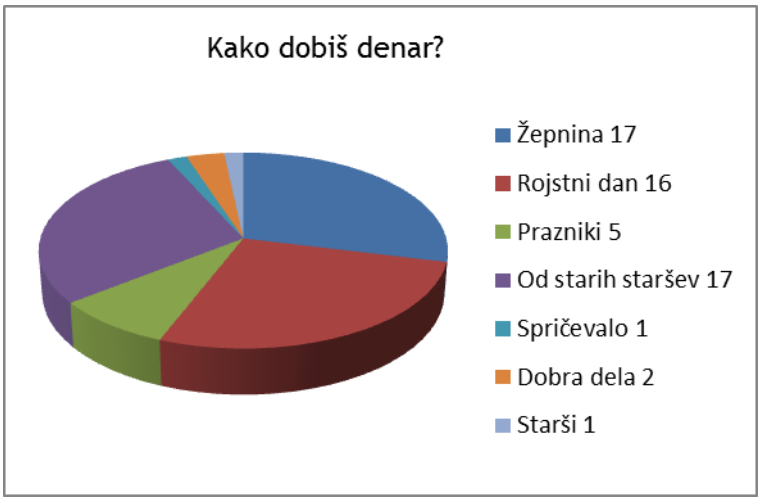
Približno dve tretjini jih varčuje v NLB, ena tretjina pa doma.

Večina otrok iz tretjega razreda še vedno varčuje v hranilniku.

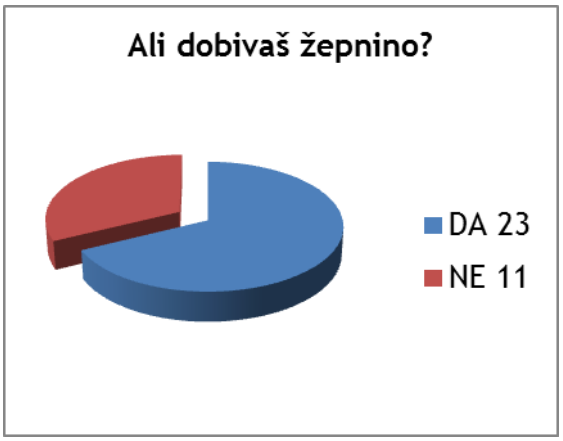

Cilji varčevanja so zelo različni. Najbolj priljubljeno je varčevanje za žival, nekaj pa jih gleda tudi na svojo prihodnost.

Veliko jih dobi denar za rojstni dan, žepnina, nekaterim pa denar dajo tudi stari starši.

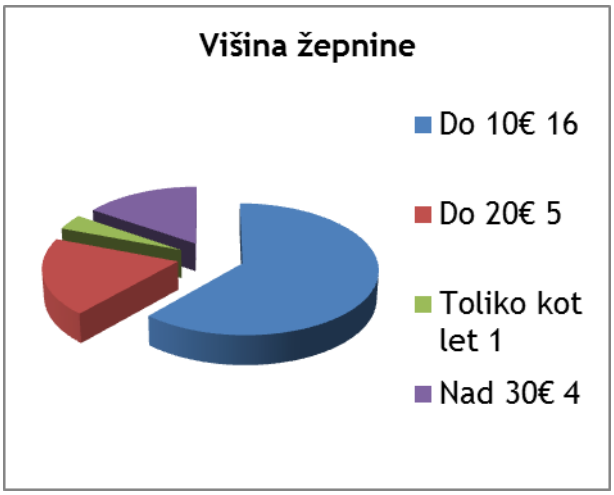
6.RAZRED

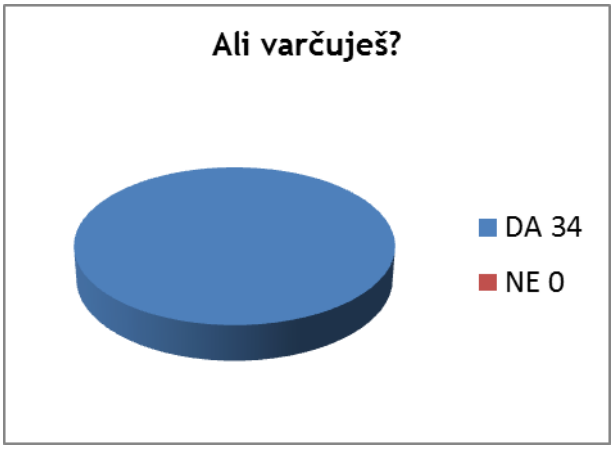
Iz tega grafa je razvidno, da večina učencev dobiva žepnino, a še vedno približno tretjina ne dobiva žepnine.

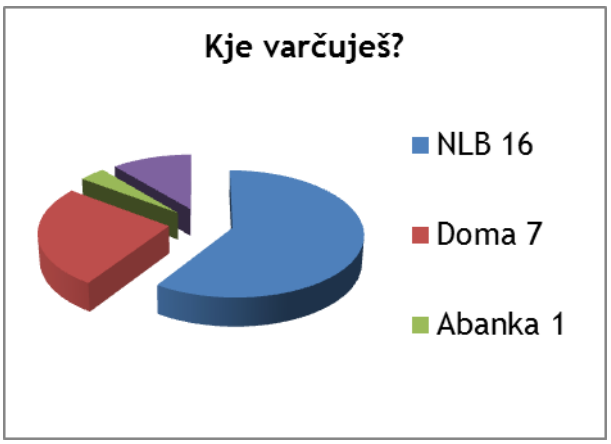
Opazimo, da tri četrtine učencev prejema žepnino mesečno, potem tedensko in le peščica dnevno.

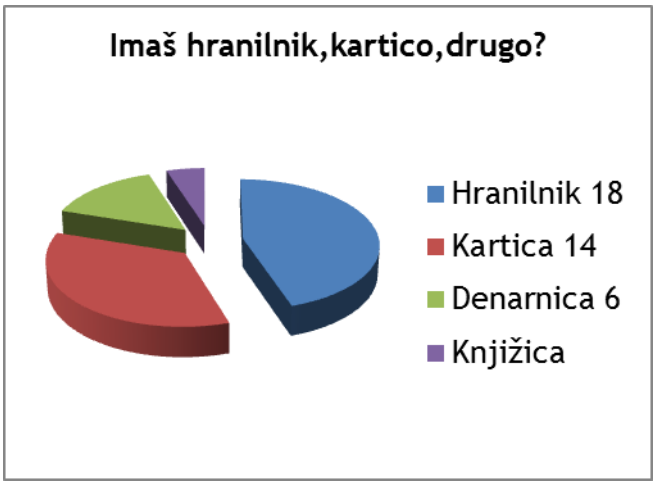
Večina anketirancev 6. razreda prejema do 10 evrov visoko žepnino.

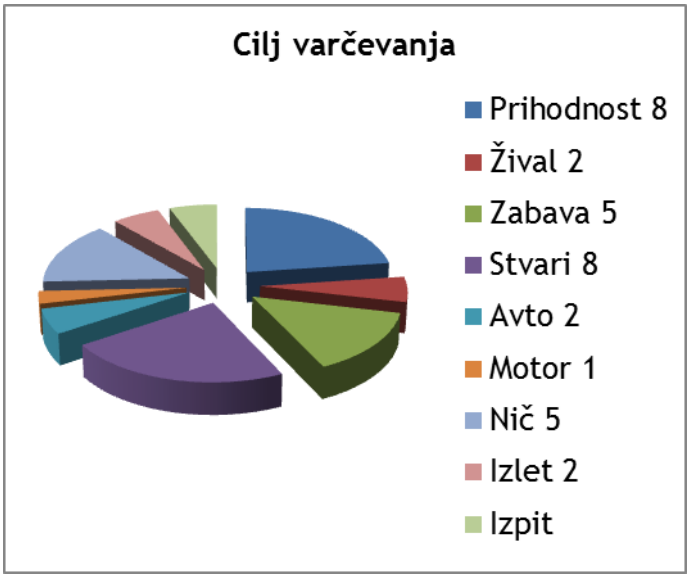
Vsi učenci 6-ih razredov varčujejo.

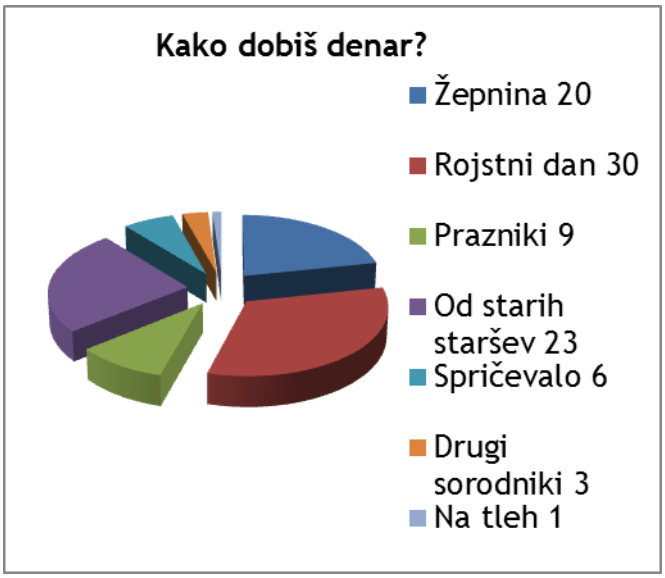
Več kot polovica jih varčuje v NLB.

Tudi večina šestošolcev ima hranilnik.

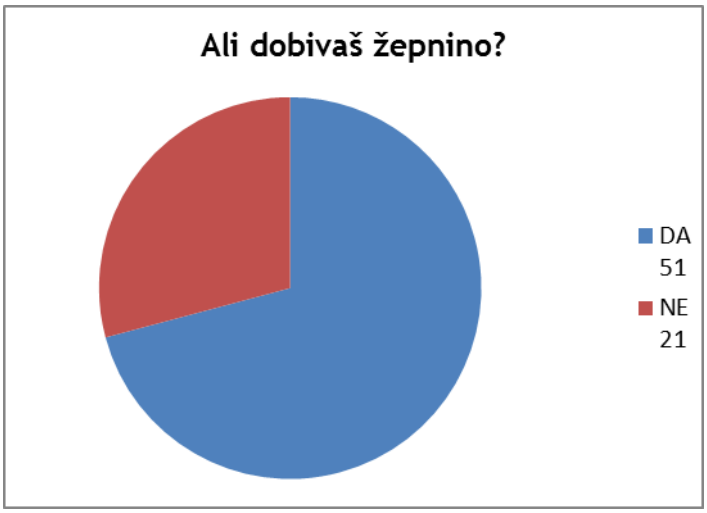

Učenci si za varčevanje zastavijo zelo različne cilje, večina pa jih varčuje za dobrine in prihodnost.

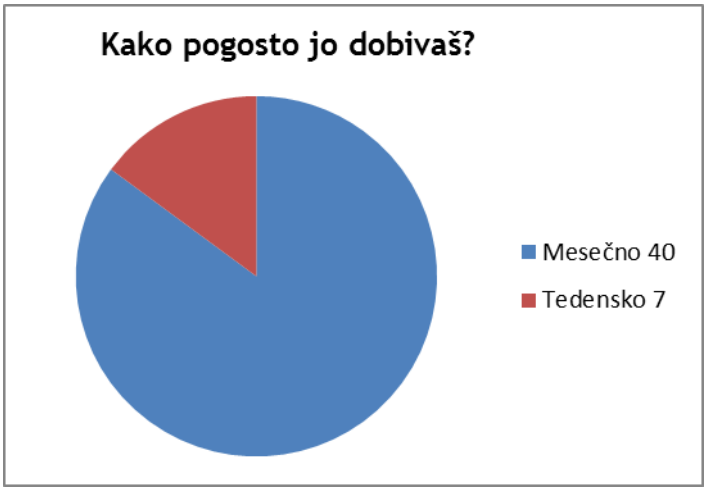

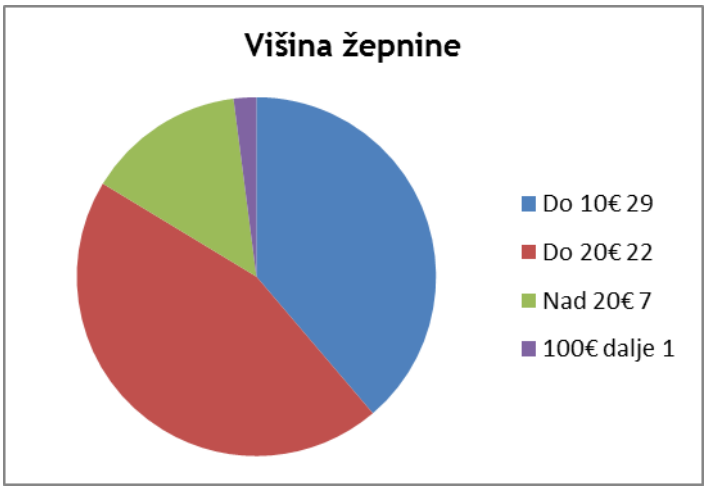
Največ denarja prejmejo za rojstni dan, od starih staršev ter žepnine.

8.RAZRED

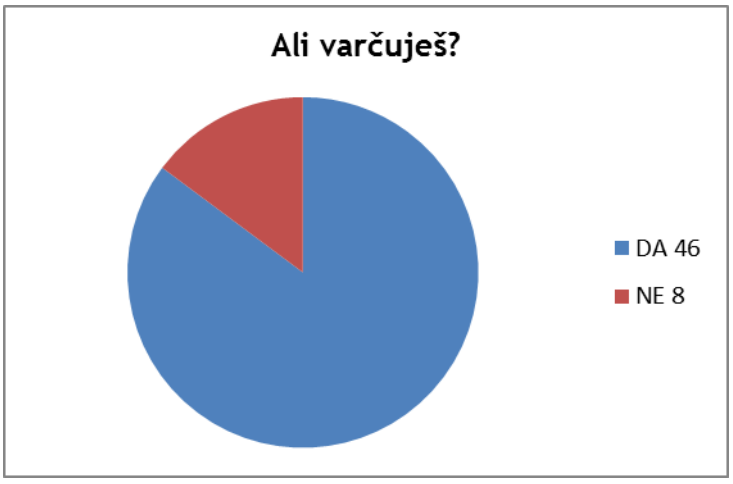

Iz grafa lahko razberemo, da skoraj tretjina osmošolcev dobiva žepnino. Večina jo dobiva mesečno.

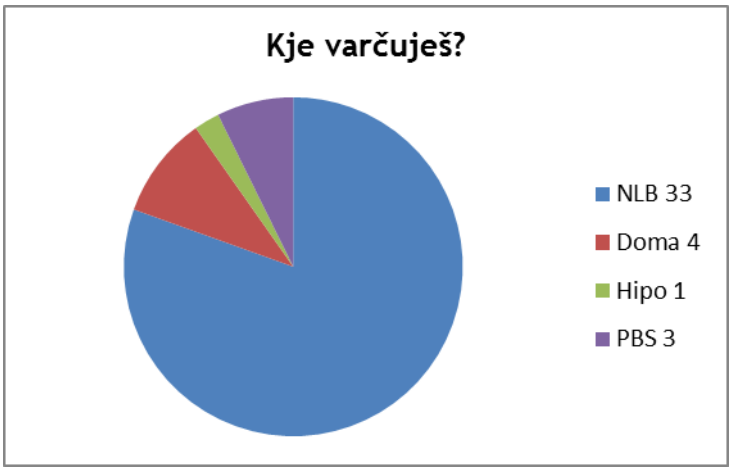

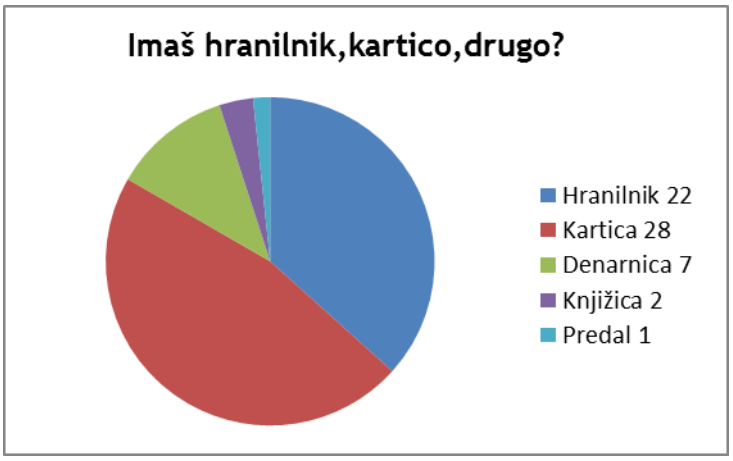

Večina dobiva žepnino v višino do 10 in 20 €, redki pa tudi več.

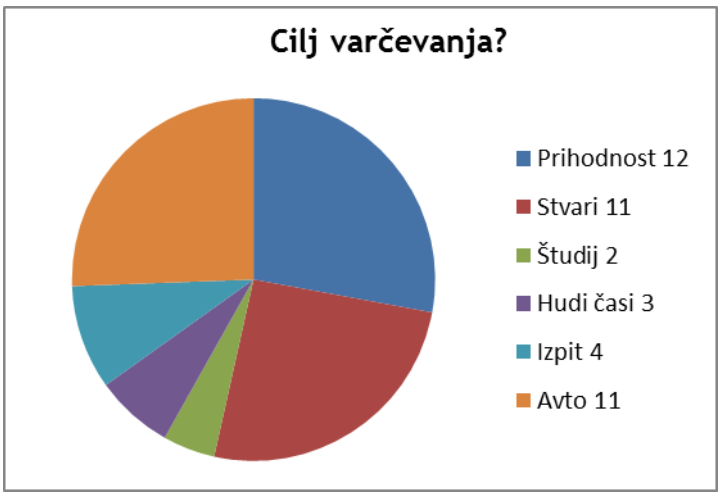

Le redki osmošolci ne varčujejo. Skoraj vsi imajo svoj denar shranjen v Novi Ljubljanski banki, nekateri doma ali v Poštni banki Slovenije,samo eden pa v Hypo banki.

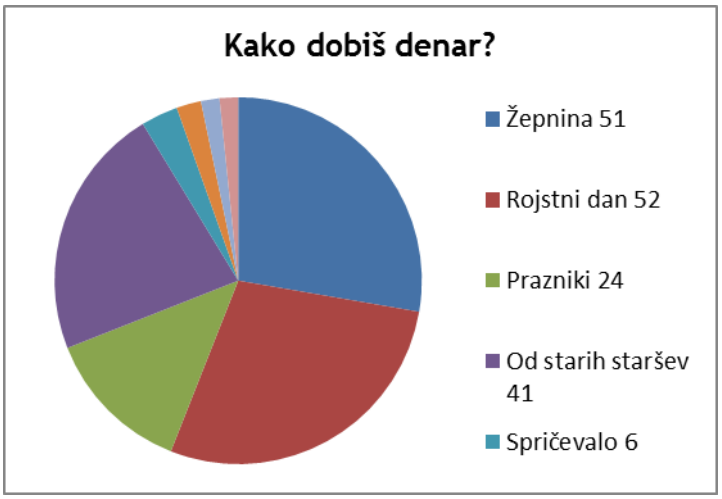

Najpogosteje sta uporabljena hranilnik in kartica. Denar pa shranjujejo tudi v denarnici, knjižici in v predalu.

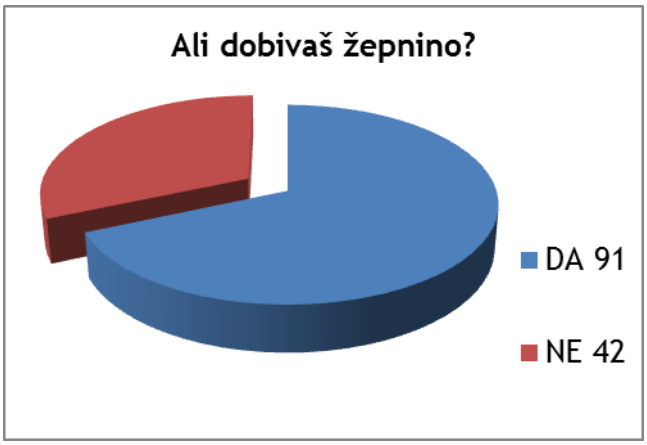

Večina varčuje za prihodnost, avto in stvari.
Ostali varčujejo za hude čase, izpit ali študij.

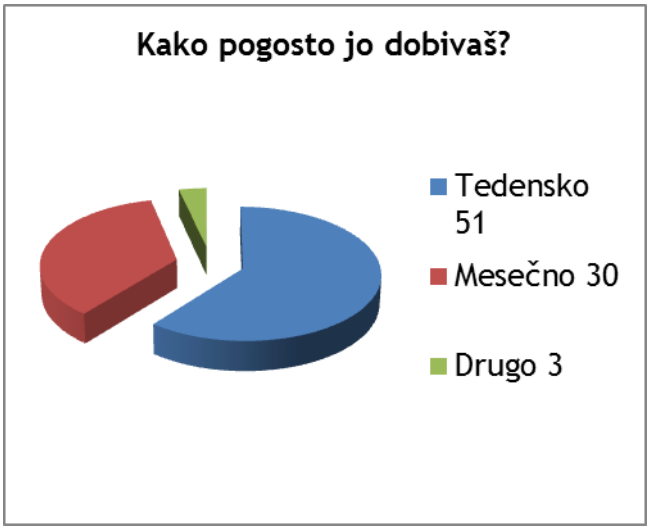

Denar dobivajo od starih staršev, za rojstni dan ter z žepnino. Dobijo tudi za spričevalo in praznike.

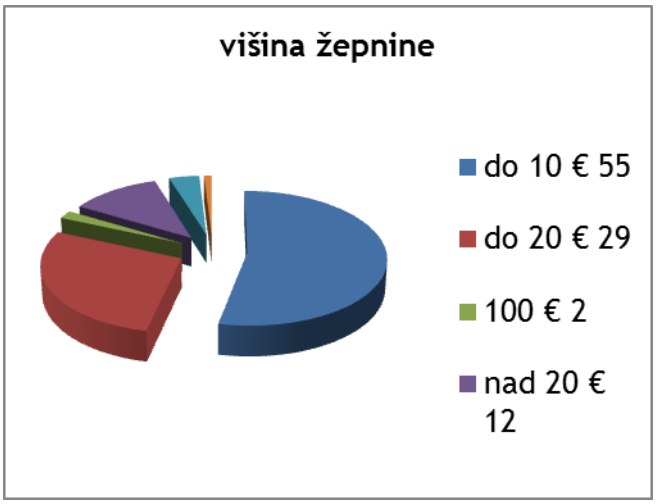
SKUPNI GRAFI

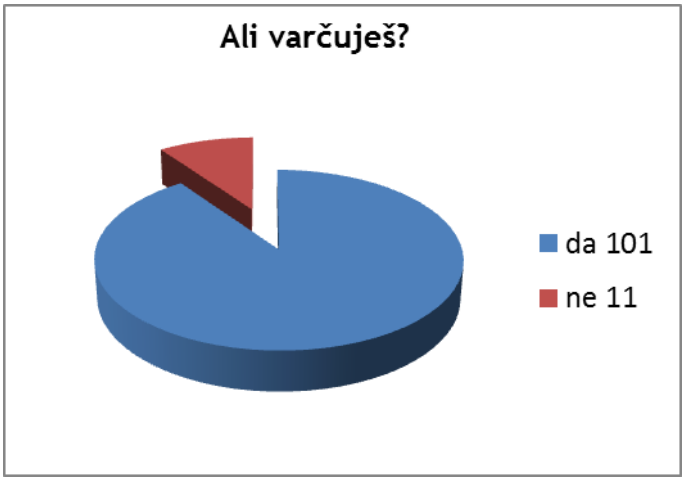
Učencev, ki prejemajo žepnino je več kot dvakrat toliko kot učencev, ki je ne.

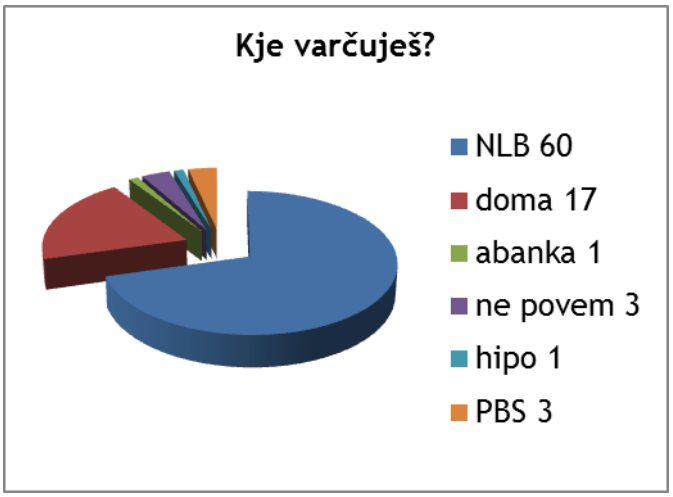
Največ vprašanih učencev dobiva žepnino tedensko ter mesečno.

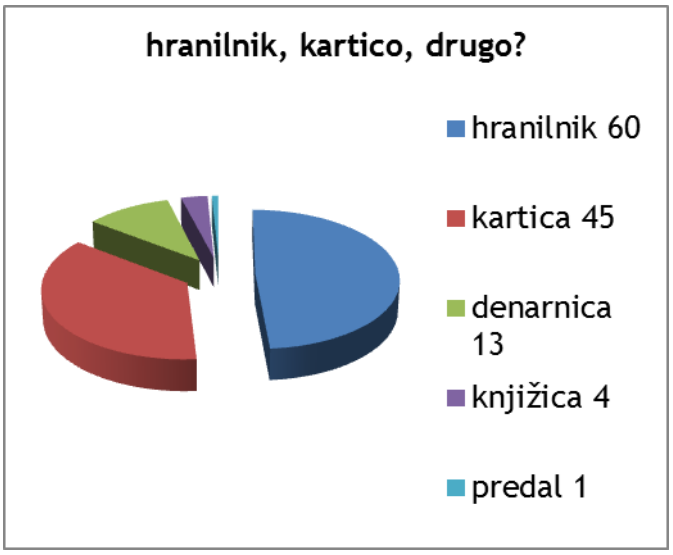
Pri večini učencev višina žepnina ne presega 20 evrov.

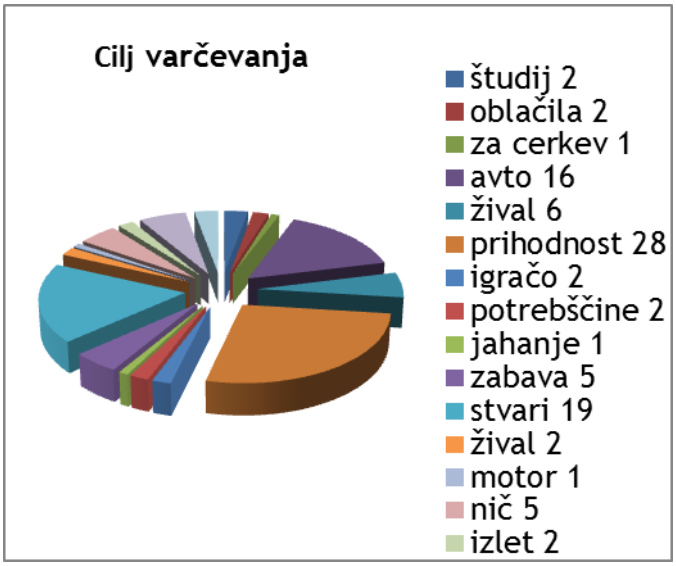
Le enajst anketirancev ne varčuje.

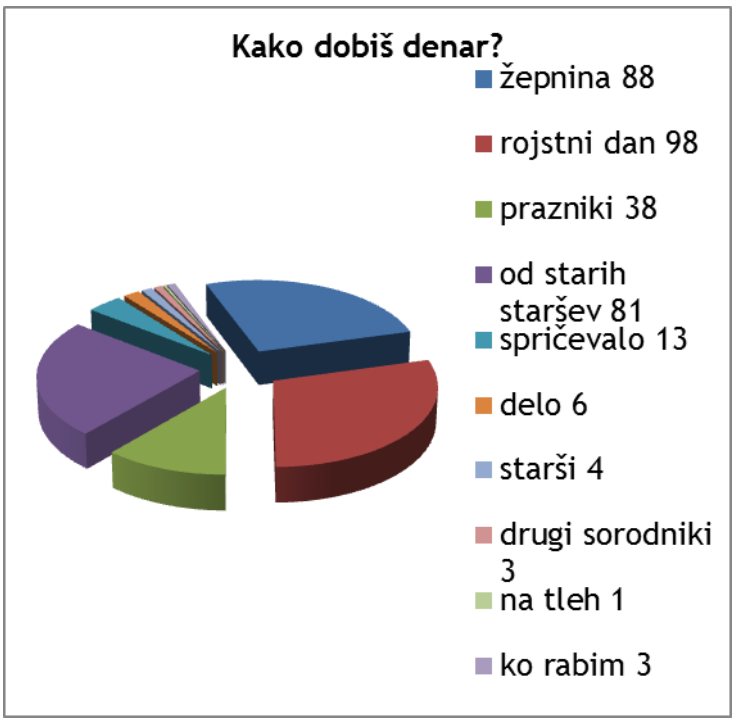
Tri četrtine učencev varčuje pri Novi Ljubljanski banki, nekaj doma ...

Denar hranijo v hranilnikih, na karticah ali pa denar pustijo kar v denarnici.

Med učenci je najbolj popularen cilj varčevanje za prihodnost ter za različne predmete, šport in zabavo.

Večina učencev dobi denar za rojstni dan, od starih staršev ter s prejemanjem žepnine.

ZAKLJUČEK

Vključevanje mladine v organizirane oblike varčevanja je nadaljevanje vzgoje v družini in šoli.
Odnos do denarja in njegove rabe je bil predmet našega raziskovanja.
V uvodu smo zapisali, kaj nas zanima.
Izhodišče je bila edinstvena stavba pionirske hranilnice v Domžalah. Pričakovali smo, da bo na voljo dovolj gradiva in materialnih virov. Vendar so nam v banki razložili, da je bila ta stavba »črna gradnja«, da nimajo nobene dokumentacije, ne oni ne na občini. Tudi njen konec je samo v meglenem spominu sodobnikov. Stavba je bila slabo narejena: pozimi je bilo v njej mrzlo, poleti vroče, pojavljale so se kolonije mravelj, ob močnejšem dežju je puščalo na vseh spojih. Zaradi vrste tehničnih težav so jo zaprli in nekaj mesecev ali let je prazna samevala. Potem je prišel nek obrtnik, ki jo je razstavil, njene sestavne dele pa odpeljal. V okolici Ljubljane je nameraval postaviti gostinski lokal, vendar iz tega ni bilo nič in »*letečega krožnika*« ni bilo več.

Kaj smo še ugotovili?

- Varčevanje mladih je odvisno od vzgoje doma, v šoli in od aktivnega prispevka denarnih zavodov (bank in hranilnic).
- Banke so se vključevale v vzgojo mladih varčevalcev z različnimi akcijami. Sistemsko so začele ustanavljati pionirske hranilnice v šolah, v današnjih časih pa v svojih poslovalnicah posebne oddelke za otroke in mladino Mladina varčuje na različne načine in zasleduje različne cilje.
- Starši in stari starši so kljub težjim materialnim razmeram po svojih močeh polnili svoje »*šparovčke*« in pridno nosili denar na banko.
- Po literaturi smo se sprehodili skozi čas in spoznali nekaj značilnosti in oblik otroškega vrčevanja na Slovenskem.
- V razmeroma kratkem času smo (so) zamenjali več vrst bolj ali manj vrednega denarja.
- Tradicijo varčevanja denarja nadaljujejo tudi otroci, ki danes obiskujejo šolo.

Pri našem delu smo se naučili:

- zbirati in izbirati gradivo,
- spraševati (koga in kaj),
- pripraviti anketo in jo obdelati,
- dela v skupini,
- učinkovito izrabiti čas,
- izdelati in oblikovati nalogo.

PRILOGE

PRILOGA 1 ANKETA

Pri zgodovinskem krožku raziskujemo otroško varčevanje. Prosimo vas, da nam odgovorite in tako pomagate pri raziskovalni nalogi.

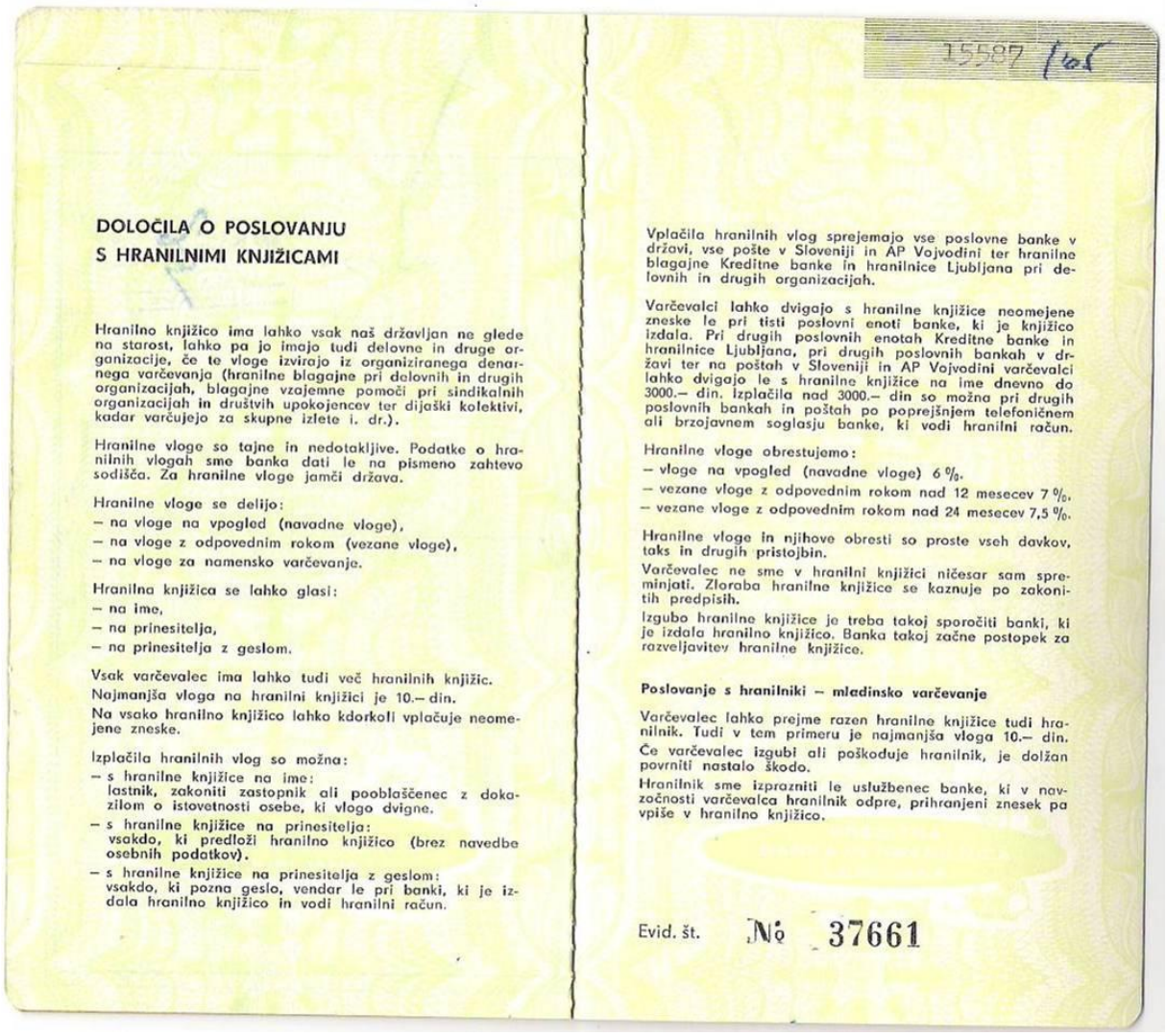
Anketa je anonimna.

Razred:_____ Spol: Ž ali M

1. Ali dobivaš žepnino DA NE
2. Kako pogosto jo dobivaš?
   (*tedensko, mesečno, drugo*) _____
3. Višina žepnine
   a) do 10 €
   b) do 20 €
   c) drugo_____
4. Ali varčuješ? DA NE
5. Če varčuješ, kje (*ime banke*)_____
6. Imaš hranilnik, kartico, drugo
   (*kaj*)_____
7. Cilj tvojega varčevanja (*za kaj varčuješ*)
   _____
8. Kako dobiš denar
   a) žepnina
   b) rojstni dan
   c) prazniki
   d) od starih staršev
   e) drugo_____

Hvala za sodelovanje.

PRILOGA 2[44]

DOLOČILA O POSLOVANJU S HRANILNIMI KNJIŽICAMI

Hranilno knjižico ima lahko vsak naš državljan ne glede na starost, lahko pa jo imajo tudi delovne in druge organizacije, če te vloge izvirajo iz organiziranega denarnega varčevanja (hranilne blagajne pri delovnih in drugih organizacijah, blagajne vzajemne pomoči pri sindikalnih organizacijah in društvih upokojencev ter dijaški kolektivi, kadar varčujejo za skupne izlete i. dr.).

Hranilne vloge so tajne in nedotakljive. Podatke o hranilnih vlogah sme banka dati le na pismeno zahtevo sodišča. Za hranilne vloge jamči država.

Hranilne vloge se delijo:
- na vloge na vpogled (navadne vloge),
- na vloge z odpovednim rokom (vezane vloge),
- na vloge za namensko varčevanje.

Hranilna knjižica se lahko glasi:
- na ime,
- na prinesitelja,
- na prinesitelja z geslom.

Vsak varčevalec ima lahko tudi več hranilnih knjižic.
Najmanjša vloga na hranilni knjižici je 10.– din.
Na vsako hranilno knjižico lahko kdorkoli vplačuje neomejene zneske.

Izplačila hranilnih vlog so možna:
- s hranilne knjižice na ime: lastnik, zakoniti zastopnik ali pooblaščenec z dokazilom o istovetnosti osebe, ki vlogo dvigne.
- s hranilne knjižice na prinesitelja: vsakdo, ki predloži hranilno knjižico (brez navedbe osebnih podatkov).
- s hranilne knjižice na prinesitelja z geslom: vsakdo, ki pozna geslo, vendar le pri banki, ki je izdala hranilno knjižico in vodi hranilni račun.

15587 1/65

Vplačila hranilnih vlog sprejemajo vse poslovne banke v državi, vse pošte v Sloveniji in AP Vojvodini ter hranilne blagajne Kreditne banke in hranilnice Ljubljana pri delovnih in drugih organizacijah.

Varčevalci lahko dvigajo s hranilne knjižice neomejene zneske le pri tisti poslovni enoti banke, ki je knjižico izdala. Pri drugih poslovnih enotah Kreditne banke in hranilnice Ljubljana, pri drugih poslovnih bankah v državi ter na poštah v Sloveniji in AP Vojvodini varčevalci lahko dvigajo le s hranilne knjižice na ime dnevno do 3000.– din. Izplačila nad 3000.– din so možna pri drugih poslovnih bankah in poštah po poprejšnjem telefoničnem ali brzojavnem soglasju banke, ki vodi hranilni račun.

Hranilne vloge obrestujemo:
- vloge na vpogled (navadne vloge) 6 %,
- vezane vloge z odpovednim rokom nad 12 mesecev 7 %,
- vezane vloge z odpovednim rokom nad 24 mesecev 7,5 %.

Hranilne vloge in njihove obresti so proste vseh davkov, taks in drugih pristojbin.

Varčevalec ne sme v hranilni knjižici ničesar sam spreminjati. Zloraba hranilne knjižice se kaznuje po zakonitih predpisih.

Izgubo hranilne knjižice je treba takoj sporočiti banki, ki je izdala hranilno knjižico. Banka takoj začne postopek za razveljavitev hranilne knjižice.

Poslovanje s hranilniki – mladinsko varčevanje

Varčevalec lahko prejme razen hranilne knjižice tudi hranilnik. Tudi v tem primeru je najmanjša vloga 10.– din.

Če varčevalec izgubi ali poškoduje hranilnik, je dolžan povrniti nastalo škodo.

Hranilnik sme izprazniti le uslužbenec banke, ki v navzočnosti varčevalca hranilnik odpre, prihranjeni znesek pa vpiše v hranilno knjižico.

Evid. št. № 37661

Št. knjižice

Naslov uradno popravljen!

15587 1/65

15587 1/65

KREDITNA BANKA IN HRANILNICA LJUBLJANA

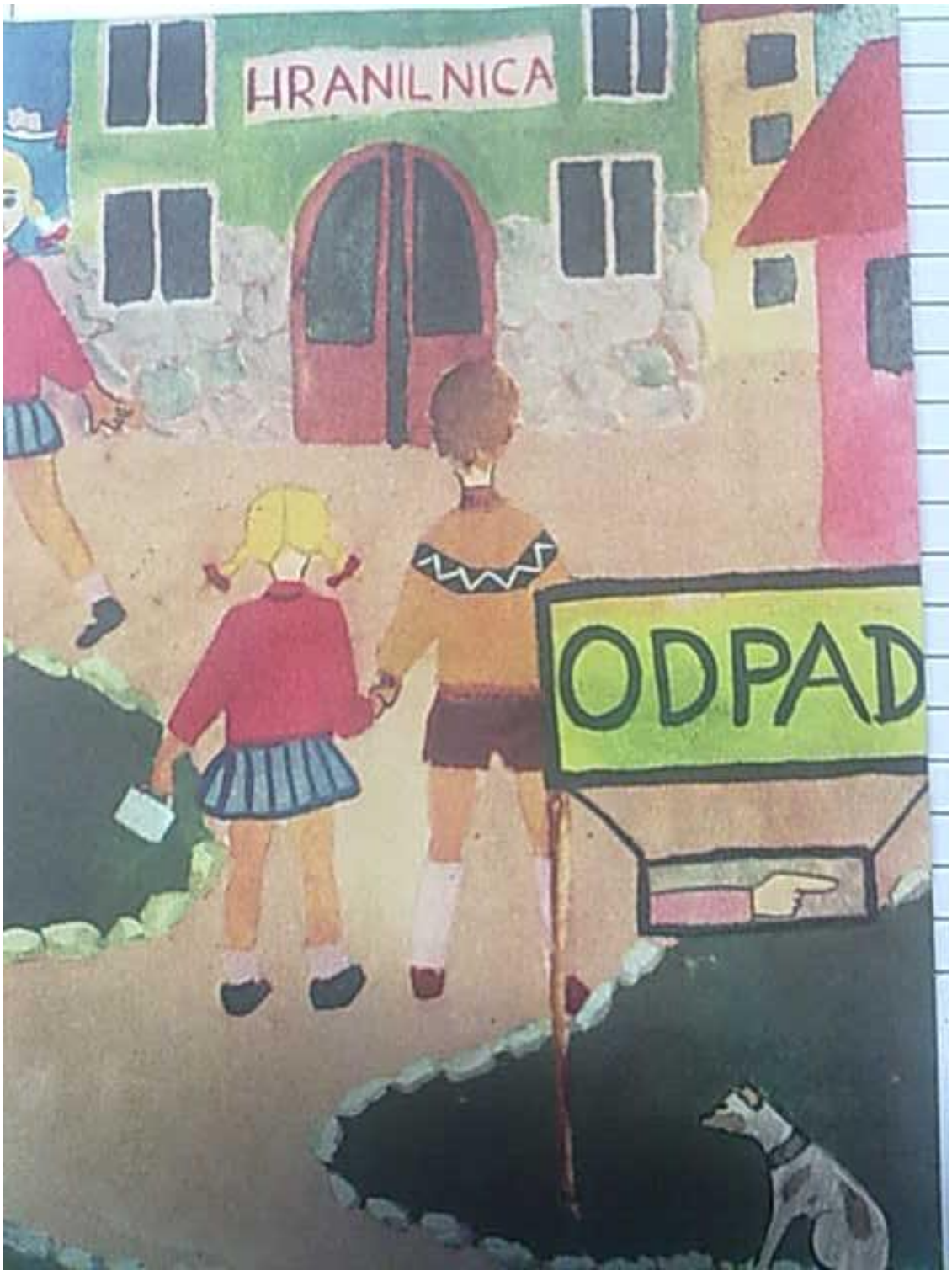
LJUBLJANSKA BANKA

PODRUŽNICA DOMŽALE

Oper. št. 5012-620-2

[44] Zasebni arhiv

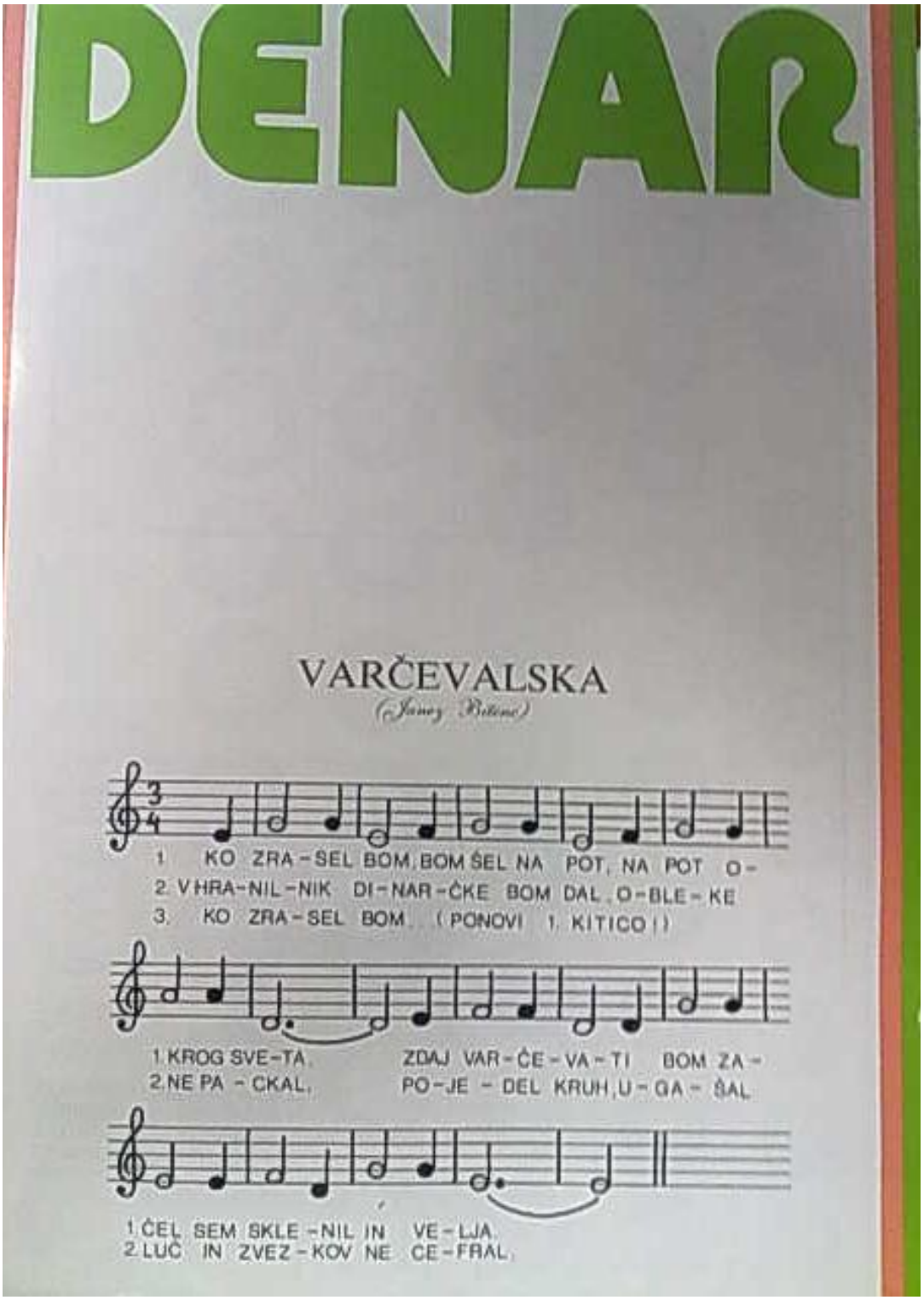
PRILOGA 3[45]

[45] ZAL, LJU 713

PRILOGA 4[46]

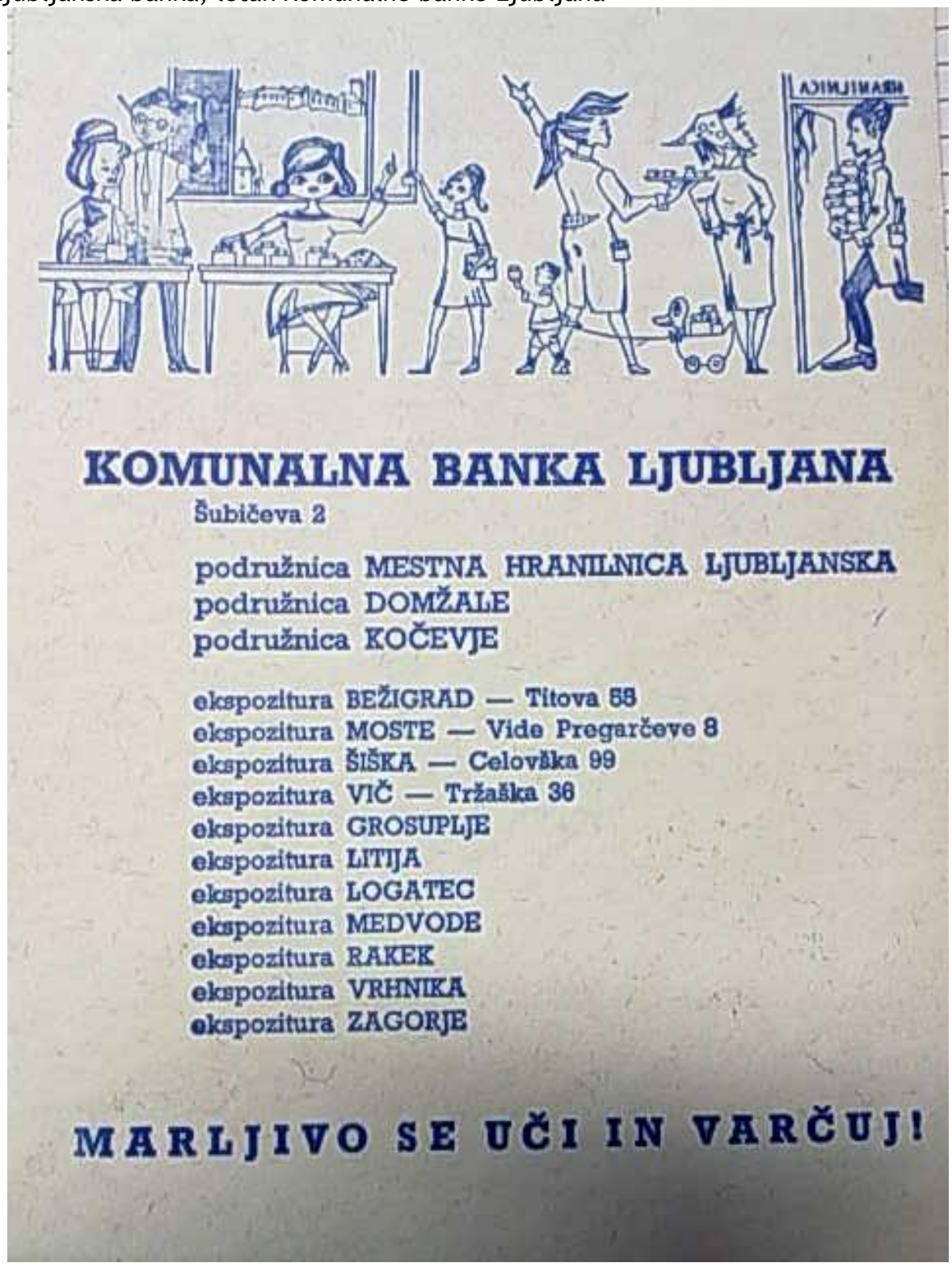
Ljubljanska banka, letak Denar

[46] ZAL, LJU 713

PRILOGA 5[47]

Ljubljanska banka, letak Komunalne banke Ljubljana

[47] ZAL, LJU 713

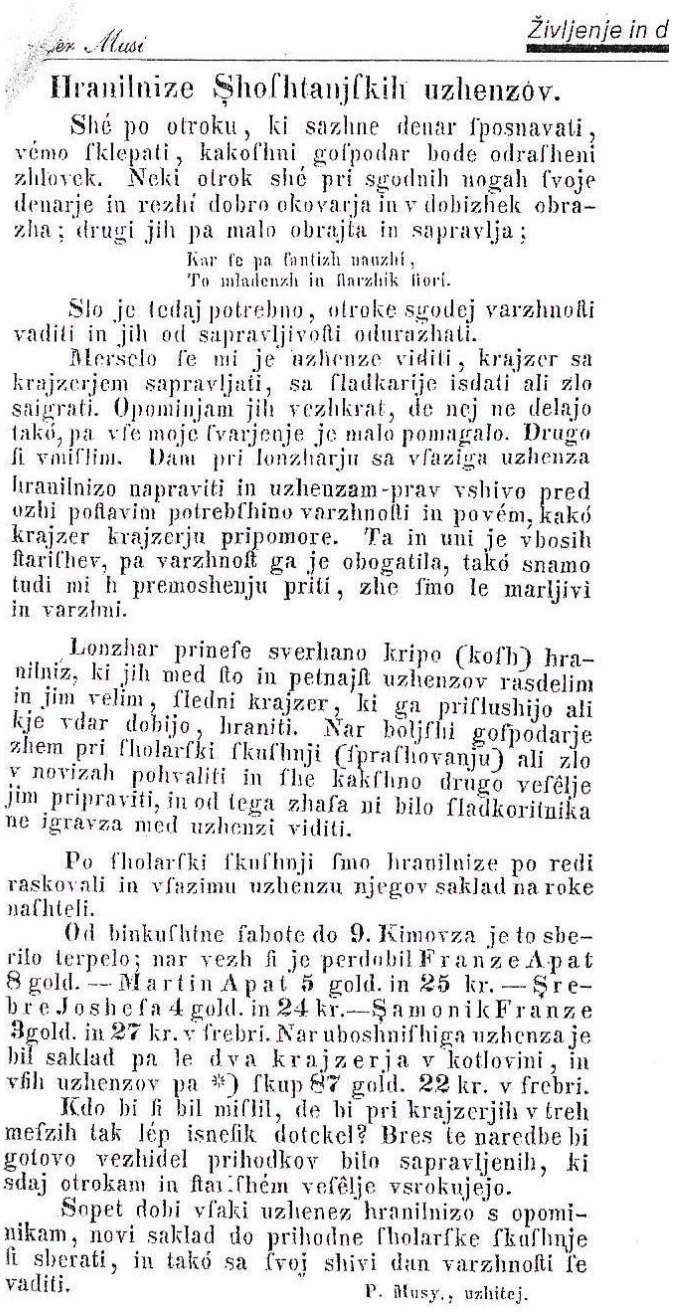
PRILOGA 6[48]

Ljubljanska banka, letak Pikapolonica

[48] ZAL, LJU 713

PRILOGA 7[49]

Per Musi Življenje in d

Hranilnize Shoſhtanjſkih uzhenzov.

Shé po otroku, ki sazhne denar ſposnavati, vémo ſklepati, kakoſhni goſpodar bode odraſheni zhlovek. Neki otrok shé pri sgodnih nogah ſvoje denarje in rezhi dobro okovarja in v dobizhek obrazha; drugi jih pa malo obrajta in sapravlja;

Kar ſe pa fantizh nauzhi,
To mladenzh in ſtarzhik ſtori.

Slo je tedaj potrebno, otroke sgodej varzhnoſti vaditi in jih od sapravljivoſti odurazhati.

Merselo ſe mi je uzhenze viditi, krajzer sa krajzerjem sapravljati, sa ſladkarije isdati ali zlo saigrati. Opominjam jih vezhkrat, de nej ne delajo takó, pa vſe moje ſvarjenje je malo pomagalo. Drugo ſi vmiſlim. Dam pri lonzharju sa vſaziga uzhenza hranilnizo napraviti in uzhenzam-prav vshivo pred ozhi poſtavim potrebſhino varzhnoſti in povém, kakó krajzer krajzerju pripomore. Ta in uni je vbosih ſtariſhev, pa varzhnoſt ga je obogatila, takó snamo tudi mi h premoshenju priti, zhe ſmo le marljivi in varzhni.

Lonzhar prinese sverhano kripo (koſh) hranilniz, ki jih med ſto in petnajſt uzhenzov rasdelim in jim velim, ſledni krajzer, ki ga priſlushijo ali kje vdar dobijo, hraniti. Nar boljſhi goſpodarje zhem pri ſholarſki ſkuſhnji (ſpraſhovanju) ali zlo v novizah pohvaliti in ſhe kakſhno drugo veſélje jim pripraviti, in od tega zhaſa ni bilo ſladkoritnika ne igravza med uzhenzi viditi.

Po ſholarſki ſkuſhnji ſmo hranilnize po redi raskovali in vſazimu uzhenzu njegov saklad na roke naſhteli.

Od binkuſhtne ſabote do 9. Kimovza je to sberilo terpelo; nar vezh ſi je perdobil Franze Apat 8 gold. — Martin Apat 5 gold. in 25 kr. — Srebre Joshefa 4 gold. in 24 kr. — Samonik Franze 3 gold. in 27 kr. v ſrebri. Nar uboshniſhiga uzhenza je bil saklad pa le dva krajzerja v kotlovini, in vſih uzhenzov pa *) ſkup 87 gold. 22 kr. v ſrebri.

Kdo bi ſi bil miſlil, de bi pri krajzerjih v treh meſzih tak lép isneſik dotekel? Bres te naredbe bi gotovo vezhidel prihodkov bilo sapravljenih, ki sdaj otrokam in ſtariſhém veſélje vsrokujejo.

Sopet dobi vſaki uzhenez hranilnizo s opominikam, novi saklad do prihodne ſholarſke ſkuſhnje ſi sberati, in takó sa ſvoj shivi dan varzhnoſti ſe vaditi.

P. Musy., uzhitej.

Članek o šolskem hranilništvu Novice 1844

10

[49] Musi, str. 10

SEZNAM SLIK:

Slika 1 NAJ OTROK VARČUJE ŽE OD MALIH NOG 5
Slika 2 PETER MUSI 8
Slika 3 PROPAGANDNI LETAK IZ 60. LET 9
Slika 4 GLINEN HRANILNIK 10
Slika 5 HRANILNICA GRIŽE 12
Slika 6 KOVINSKI HRANILNIKI IZ ZAČETKA 20. STOLETJA 13
Slika 7 RAZLIČNI HRANILNIKI LJUBLJANSKE BANKE 14
Slika 8 SKRINJA - HRANILNIK LB DOMŽALE 15
Slika 9 VLOŽNA KNJIŽICA 16
Slika 10 ZLATA HRANILNA KNJIŽICA 17
Slika 11 PRVI POVOJNI DINARJI 18
Slika 12 18
Slika 13 KOVNCI IZ LETA 1965 19
Slika 14 BANKOVCA ZA "JURJA" PRED IN PO DENOMINACIJI 19
Slika 15 MALO VREDEN BANKOVEC ZA MILIJON DINARJEV V ČASU HIPERINFLACIJE 20
Slika 16 SLOVENSKI BONI 21
Slika 17 SLOVENSKI TOLARJI 21
Slika 18 SLOVENSKI TOLARJI 22
Slika 19 EVRO BANKOVCI IN KOVANCI 22
Slika 22 OTROŠKO VARČEVANJE 23
Slika 23 "LETEČI KROŽNIK" 25
Slika 24 NOTRANJOST PIONIRSKE HRANILNICE ..... 2**Napaka! Zaznamek ni definiran.**
Slika 25 PRIPONKE 27
Slika 26 ČLANSKA IZKAZNICA PIKAPOLONICA 28

SEZNAM PRILOG

1. PRILOGA: Anketa o varčevanju učencev OŠ Venclja Perka
2. PRILOGA: Hranilna knjižica Komunalne banke Ljubljana, podružnice Domžale, kjer so zapisana tudi določila o ravnanju s hranilniki
3. PRILOGA: pesmica, ki jo je za spodbujanje mladih k varčevanju uglasbil priljubljeni Janez Bitenc
4. PRILOGA: »*otroci lahko zaslužimo z zbiranjem odpadnih snovi in zaslužek odnesemo v banko*«
5. PRILOGA: podružnica Domžale, Komunalne banke Ljubljana, se je vključila v akcije pridobivanja mladih varčevalcev
6. PRILOGA: plakat za akcijo »pikapolonica«
7. PRILOGA: kako je Peter Musi leta 1844 v Novicah predstavil svojo akcijo z glinenimi hranilniki za šoštanjske učence

PISNI VIRI IN LITERATURA:

Brojan, Matjaž: Domžalska bančna leta.Domžale, Ljubljanska banka, Banka Domžale, 1994

Enciklopedija Slovenije.Ljubljana, Mladinska knjiga,1987

Občinski poročevalec: glasilo Občine domžale, 20.6.1975, letmik 14., št.11. Dostopno na: http://www.dlib.si/v2/Results.aspx?query=source%dčasopisje

Ostanek, France,Aleksander Videčnik in Andrej Vovko: Šolsko varčevanje. Ljubljana, DZS, 1984

Peter Musi: Življenje in delo. Slovenskišolski muzej, (?)

Videčnik, Aleksander: Denarništvo v Celju:od hranilnice do banke.Celje, Ljubljanska banka, Splošna banka Celje, 1989

Videčnik, Aleksander:Kulturnozgodovinsko izročilo hranilnikov in hranilnih knjižic, Celje : Ljubljanska banka, Splošna banka, 1988

Snoj, Marko:Slovenski etimološki slovar. Ljubljana, Mladinska knjiga,1997

Slovenski veliki leksikon. Ljubljana, Mladinska knjiga; 2003 – 2005

Zgodovinski arhiv ljubljana, LJU 713,Ljubljanska banka (propagandno arhivsko gradivo o pionirskem varčevanju)

SPLETNI VIRI:

http://www.bambino.si/naj_otrok_varcuje (22.2.2012)

http://bos.zrc-sazu.si/cgi/a03.exe?name=sskj

http://www.google.si/imgres?q=hranilniki+muzej+maribor (dostopno dne 15.3.2012)

http://www.nlb.si/zamenjava-okupacijskih-valut-v-dinarje-demokrat (dostopno 15.3.2012 ob 7.40)

http://www.nlb.si/zamenjava-okupacijskih-valut-v-dinarje-demokrat (dostopno 15.3.2012 ob 7. 42)

http://bs.wikipedia.org/wiki/Jugoslavenski_dinar (dostopno 15.3.2012 ob 7.15)

http://sl.wikipedia.org/wiki/Jugoslovanski_dinar (dostopno 20.3.2012 ob 10. 29)

http://sl.wikipedia.org/wiki/Jugoslovanski_dinar(dostopno 15.3.2012 ob 7.20)

http://bs.wikipedia.org/wiki/Jugoslavenski_dinar (dostopno 15.3.2012 ob 7.15)

http://www.nlb.si/zamenjava-dinarjev-socialisticne-federativne-re (dostopno 15.3.2012 ob 7.46)

http://www.nlb.si/uvedba-slovenskega-tolarja (dostopno 20.3.2012 0b 10.30)

http://www.google.si/imgres?q=evro (dostopno 16.3.2012 ob 14.40)

http://www.stat.si/novica_prikazi. (21.3.2012)

USTNI VIRI:

Stari starši in starši
Ga. Marinka Repič,ga. Magda Bevc, ga. Irena Avbelj – NLB Domžale